

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2007:9

*Ehdotus valmismatkalainsäädännön
muuttamiseksi*

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2007:9

*Ehdotus valmismatkalainsäädännön
muuttamiseksi*

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2007

ISSN 1458-6452
978-952-466-481-3 (nid.)
978-952-466-482-8 (PDF)
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILELEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
20.9.2007

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Työryhmämietintö	
Valmismatkatyöryhmä		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
Puheenjohtaja: Marjo Lahelma Sihteerit: Sina Uotila Tuomo Knuuti		Toimielimen asettamispäivä 2.11.2005	
Julkaisun nimi Ehdotus valmismatkalainsäädännön muuttamiseksi. Valmismatkatyöryhmän mietintö 2007:9.			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä Mietintö sisältää kaksi ehdotusta hallituksen esitykseksi: 1) esitys laiksi valmismatkalain muuttamisesta ja 2) esitys laeiksi valmismatkaliikkeistä ja rikoslain 30 luvun muuttamisesta. Tavoitteena on valmismatkalainsäädännön tarkistaminen siten, että sen käytännön soveltamisessa ilmi tulleet ongelmat poistuisivat. Valmismatkalain muuttamista koskevassa esityksessä ehdotetaan lain soveltamisalan ja erityisesti valmismatkan käsitteen selventämistä siten, että valvontaviranomainen, matkanjärjestäjät, matkanvälittäjät ja matkustajat tietävät, kuuluuko kyseinen palveluyhdistelmä erityislainsäädännön ja siihen liittyvän vakuusturvan piiriin. Pyrkimyksenä on, että samanlaiset palveluyhdistelmät joko ovat tai eivät ole valmismatkoja riippumatta siitä, tarjotaanko yhdistelmää internetissä vai perinteisessä matkatoimistossa. Lisäksi matkanjärjestäjien ja -välittäjien tiedonantovelvoitteisiin ehdotetaan tarkistuksia, jotka koskevat matkan luonnetta ja sen kuulumista vakuuden piiriin. Matkustajalle tulisi antaa tietoja myös matkakohteen mahdollisista turvallisuusriskeistä ja tuoda esille tarve kattaa vakuutuksella näihin riskeihin liittyvät kulut ja mahdollisesta matkan peruuttamisesta aiheutuvat kulut. Nykyisin asetukseen sisältyvät tarkemmat säännökset tiedonantovelvoitteista ehdotetaan siirrettäviksi lain tasolle. Edelleen säännökset matkustajan oikeudesta peruuttaa matkasopimus vakavan ja odottamattoman tapahtuman johdosta muutettaisiin osittain tahdonvaltaisiksi siten, että peruuttamisoikeutta voitaisiin tietyin edellytyksin rajoittaa sopimusehdoissa. Valmismatkaliikkeistä säädettäväksi ehdotettava uusi laki korvaisi nykyisen valmismatkaliikkeistä annetun lain. Tällä hetkellä asetukseen sisältyvät elinkeino-oikeudelliset säännökset nostettaisiin lain tasolle. Uuden lain soveltamisala olisi jonkin verran nykyisen lain soveltamisalaa laajempi. Laki koskisi tietyin edellytyksin myös reittilennoilla tehtävien kuljetusten tarjoamista kuluttajille. Tarkistuksia ehdotetaan myös valmismatkaliikerekisteriin merkittäviin tietoihin, rekisteröinnin edellytyksiin ja vakuudenasettamisvelvollisuuteen. Lisäksi valmismatkaliikerikoksesta säädettyä enimmäisrangaistusta ehdotetaan korotettavaksi. Samalla rangaistussäännökset siirrettäisiin rikoslakiin.			
Avainsanat: (asiasanat) Kuluttajansuoja, valmismatka, valmismatkaliike, matkanjärjestäjä, matkanvälittäjä			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 20/41/2005, OM048:00/2005			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2007:9		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-481-3 (nid.) 978-952-466-482-8 (PDF)
Kokonaissivumäärä	Kieli suomi	Hinta 20,00 €	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Edita Prima Oy		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
20.9.2007

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation Arbetsgruppsbetänkande	
Paketresearbetsgruppen		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
Ordförande: Marjo Lahelma Sekreterarna: Sina Uotila Tuomo Knuuti		Datum då organet tillsattes 2.11.2005	
Publikation (även den finska titeln) Förslag till ändring av lagstiftningen om paketresor. Paketresearbetsgruppens betänkande 2007:9. (Ehdotus valmismatkalainsäädännön muuttamiseksi. Valmismatkatyöryhmän mietintö 2007:9).			
Publikationens delar			
Referat Betänkandet innehåller två förslag till regeringens proposition: 1) förslag till lag om ändring av lagen om paketresor och 2) förslagen till lag om paketreserörelser och till lag om ändring av 30 kap. i strafflagen. Målet är att se över lagstiftningen om paketresor så att de problem som framkommit i praktiken kan undanröjas. I propositionen till ändring av lagen om paketresor föreslås att lagens tillämpningsområde och i synnerhet begreppet paketresa förtydligas så att tillsynsmyndigheten, researrangören, reseförmedlaren och resenären vet om ifrågasvarande kombination av tjänster omfattas av speciallagstiftningen och säkerhetssystemet i anslutning till den. Målet är att likartade kombinationer av tjänster antingen är eller inte är paketresor oberoende av om kombinationen bjuds ut via Internet eller en traditionell resebyrå. I bestämmelserna om researrangörens och –förmedlarens informationsskyldighet föreslås vissa justeringar som gäller resans natur och huruvida resan omfattas av säkerhetssystemet. Resenären ska dessutom göras uppmärksam på eventuella särskilda risker på reseområdet och behovet av försäkringar för att täcka kostnaderna som hänför sig till dessa risker och eventuella kostnader som uppstår om resan annulleras. Det föreslås att de mer detaljerade bestämmelserna om informationsskyldighet som för närvarande finns i förordningen tas in i lagen. Vidare föreslås att bestämmelserna om resenärens rätt att frånträda avtalet på grund av en oväntad och allvarlig händelse ändras så att de är delvis dispositiva på så sätt att rätten att frånträda avtalet under vissa förutsättningar kan begränsas i avtalsvillkoren. Det föreslås att den föreslagna nya lagen om paketreserörelser ersätter den gällande lagen om paketreserörelser. Det föreslås att de näringsrättsliga bestämmelserna som för närvarande finns i förordningen ska tas in i lagen. Tillämpningsområdet för den nya lagen skulle vara i viss mån mer omfattande än tillämpningsområdet för den gällande lagen. Det föreslås att lagen under vissa förutsättningar ska gälla även utbudande av transport med reguljärflyg till konsumenterna. Vissa ändringar föreslås även i bestämmelserna om uppgifterna som ska antecknas i registret över paketreserörelser, förutsättningarna för registrering och skyldigheten att ställa säkerhet. Dessutom föreslås att maximistraffet för paketreserörelsebrott höjs. Samtidigt ska straffbestämmelserna överföras till strafflagen.			
Nyckelord Konsumentskydd, paketresa, paketreserörelse, researrangör, reseförmedlare			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-nummer, andra referensnummer) OM 20/41/2005, OM048:00/2005			
Seriens namn och nummer Justitieministeriets arbetsgruppsbetänkanden 2007:9		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-481-3 (mid.) 978-952-466-482-8 (PDF)
Sidoantal 78	Språk finska	Pris 20,00 €	Sekretessgrad Offentligt
Distribution Edita Prima Ab		Förlag Justitieministeriet	

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti kauppa- ja teollisuusministeriötä kuultuaan 2.11.2005 työryhmän valmistelemaan valmismatkalainsäädännön muuttamista. Työryhmän asettamisen taustalla olivat lainsäädännön keskeisen valmismatkan käsitteen tulkinnanvaraisuus, Töölön Matkatoimisto Oy:n konkurssin yhteydessä ilmi tullut toimiston asettaman vakuuden

riittämättömyys sekä Aasian luonnonkatastrofia koskeneen onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaselostuksen toimenpidesuositus. Työryhmän tavoitteena oli valmistatkalainsäädännön tarkistaminen siten, että sen käytännön soveltamisessa ilmenneet epäselvyydet, puutteet ja muut ongelmat voidaan poistaa.

Työryhmän tehtävänä oli valmistella hallituksen esityksen muotoon laaditut ehdotukset sekä valmistatkalain (1079/1994) että valmistatkaliikkeistä annetun lain (1080/1994) muuttamisesta. Työryhmän piti toimeksiantonsa mukaisesti selvittää erityisesti seuraavia kysymyksiä: 1) lakien yleisen soveltamisalan ja siihen liittyvien keskeisten käsitteiden selkeyttäminen, 2) vakuusjärjestelmän toimivuus ja mahdollinen kehittämistarve sekä 3) matkanjärjestäjien tiedonantovelvoitteita koskevan sääntelyn selkeyttäminen ja mahdollinen tarve siirtää nykyisin asetukseen sisältyvät tiedonantovelvoitteet lain tasolle.

Työryhmän puheenjohtajaksi määrättiin lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma oikeusministeriöstä. Jäseniksi nimettiin lainsäädäntösihteeri Katja Arenmaa, jonka tilalle nimettiin 1.9.2006 lukien lainsäädäntöneuvos Sina Uotila, molemmat oikeusministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Tuomo Knuuti kauppa- ja teollisuusministeriöstä, lakimies Jukka Kaakkola Kuluttajavirastosta, lakiasiaintohtaja Helena Pollari Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto SHR ry:stä (sitemmin Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry), johtava lakimies Tuula Sario Suomen Kuluttajaliitto ry:stä ja toimitusjohtaja Hannu Hämäläinen Suomen matkatoimistoalan liitto ry:stä. Lisäksi jäseninä toimivat apulaisjohtaja Päivi Hentunen Kuluttajavirastosta, erityisesti valmisteltaessa valmistatkaliikkeistä annetun lain muuttamista, ja apulaisjohtaja Päivi Laatikainen-Mattson Suomen matkatoimistoalan liitto ry:stä, erityisesti valmisteltaessa valmistatkalain muuttamista.

Työryhmän sihtereiksi määrättiin työryhmän jäsen Katja Arenmaa ja hänen tilalleen 1.9.2006 lukien Sina Uotila, erityisesti valmisteltaessa valmistatkalain muuttamista koskevaa hallituksen esitysluonnosta, sekä työryhmän jäsen Tuomo Knuuti, erityisesti valmisteltaessa valmistatkaliikkeistä annetun lain muuttamista koskevaa hallituksen esitysluonnosta.

Työryhmän työ keskeytyi Suomen EU-puheenjohtajuuskauden ajaksi – kuudeksi kuukaudeksi – puheenjohtajuuteen liittyneiden tehtävien takia. Tästä syystä myös työryhmän toimikauden päättymisajankohta siirtyi keskeytysaikaa vastaavasti.

Työnsä aikana työryhmä kuuli ulkoasiainministeriötä ja Ilmailuhallintoa. Lisäksi Matkailun edistämiskeskukselle varattiin tilaisuus lausua näkökohtiaan työryhmän luonnosteksteistä.

Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi valmismatkalakia. Tavoitteena on erityisesti lain soveltamisalan ja valmismatkan määritelmän selventäminen niin, että kaikki osapuolet eli valvontaviranomainen, matkanjärjestäjät, matkanvälittäjät ja matkustajat tietävät, kuuluuko kyseinen palveluyhdistelmä erityislainsäädännön ja siihen liittyvän vakuusturvan piiriin. Muutoksin on pyritty varmistamaan, että samanlaiset palveluyhdistelmät joko ovat tai eivät ole valmismatkoja riippumatta siitä, tarjotaanko yhdistelmää internetissä vai perinteisessä matkatoimistossa.

Matkanjärjestäjien ja -välittäjien tiedonantovelvoitteisiin ehdotetaan tarkistuksia, jotka koskevat matkan luonnetta ja sen kuulumista vakuuden piiriin, matkakohteen mahdollisia turvallisuusriskejä sekä tarvetta kattaa näihin riskeihin liittyvät kulut ja mahdollisesta matkan peruuttamisesta aiheutuvat kulut vakuutuksella. Nykyisin asetuksessa olevat tarkemmat säännökset tiedonantovelvoitteista esitetään siirrettäviksi lakiin. Lisäksi ehdotetaan, että säännökset matkustajan oikeudesta peruuttaa matkasopimus vakavan ja odottamattoman tapahtuman johdosta muutettaisiin osittain tahdonvaltaisiksi siten, että peruuttamisoikeutta voitaisiin tietyin edellytyksin rajoittaa sopimusehdoissa.

Valmismatkaliikkeistä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki, joka korvaisi nykyisen valmismatkaliikkeistä annetun lain. Kokonaisuudistuksen tarve johtuu erityisesti siitä, että nykyisin asetukseen sisältyvät elinkeino-oikeudelliset säännökset nostettaisiin perustuslain vaatimusten mukaisesti lain tasolle. Tästä aiheutuu lakiin muutostarpeita siinä määrin, että lain kirjoittaminen kokonaan uudelleen on perusteltua.

Ehdotetun uuden lain soveltamisala olisi jonkin verran nykyistä laajempi. Laki koskisi tietyin edellytyksin myös reittilennoilla tehtävien kuljetusten tarjoamista kuluttajille. Nykyinen laki koskee vain tilauslennolla tehtäviä kuljetuksia. Lisäksi ehdotetaan tarkistuksia valmismatkaliikerekisteriin merkittäviin tietoihin, rekisteröinnin edellytyksiin ja vakuudenasettamisvelvollisuuteen.

Esitykseen sisältyy myös ehdotus rikoslain (39/1889) muuttamisesta. Valmismatkaliikerikoksesta säädettyä enimmäisrangaistusta ehdotetaan korotettavaksi kuuden kuukauden vankeusrangaistuksesta yhden vuoden vankeusrangaistukseen.

Saatuaan työnsä päätökseen työryhmä luovuttaa kunnioittavasti yksimielisen mietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 20 päivänä syyskuuta 2007

Marjo Lahelma

Sina Uotila

Tuomo Knuuti

Päivi Hentunen

Jukka Kaakkola

Helena Pollari

Tuula Sario

Hannu Hämäläinen

Päivi Laatikainen-Mattsson

Ehdotus hallituksen esitykseksi Eduskunnalle laiksi valmismatkalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmismatkalakia. Ehdotuksen tavoitteena on erityisesti lain soveltamisalan ja valmismatkan määritelmän selventäminen. Valmismatkoiksi katsottaisiin muun muassa tietoverkoissa tarjolla olevat valmiiksi kootut kuljetuksen ja majoituksen sisältävät yhdistelmät, jotka myydään yhteishintaan. Valmismatkoina ei sen sijaan pidettäisi palvelupaketteja, jotka matkustaja omatoimisesti kokoaa erikseen tarjolla olevista ja erikseen hinnoitelluista vaihtoehtoisista palveluista.

Matkanjärjestäjien ja matkanvälittäjien tiedonantovelvoitteisiin ehdotetaan tarkistuksia, jotka koskevat matkan luonnetta ja sen kuulumista vakuuden piiriin. Matkustajalle tulisi antaa tietoja myös matkakohteen mahdollisista turvallisuusriskeistä ja tuoda esille tarve kattaa vakuutuksella näihin riskeihin liittyvät kulut ja mahdollisesta matkan peruuttamisesta aiheutuvat kulut.

Lisäksi ehdotetaan tarkistuksia säännöksiin, jotka koskevat matkustajan oikeutta peruuttaa matkasopimus odottamattoman ja vakavan tapahtuman, kuten sairauden tai tapaturman johdosta. Säännökset muutettaisiin osittain tahdonvaltaisiksi siten, että peruuttamisoikeutta voitaisiin määrättyin edellytyksin rajoittaa sopimusehdoissa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan noin kuuden kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Lakia sovellettaisiin sen voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 Johdanto	3
2 Nykytila	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	3
2.2 Euroopan unionin ja Pohjoismaiden lainsäädäntö	6
2.3 Nykytilan arviointi	9
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	10
3.1 Valmismatkalain soveltamisala ja valmismatkan määrittelmä	10
3.2 Matkustajalle annettavat tiedot	11
3.3 Matkan peruuttaminen	11
4 Esityksen vaikutukset	12
4.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan	12
4.2 Vaikutukset matkustajien ja matkailualalla toimivien elinkeinonharjoittajien asemaan	12
5 Asian valmistelu	13
6 Riippuvuus muista esityksistä	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14
1 Lakiehdotuksen perustelut	14
2 Voimaantulo	18
LAKIEHDOTUS	19
LIITE	23
Rinnakkaistekstit	23
LAGFÖRSLAG	29

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Matkailuala ja sillä noudatettavat toimintatavat ovat muuttuneet varsin nopeasti viime vuosina. Matkailupalveluiden kauppa internetin välityksellä on lisääntynyt huomattavasti. Matkatoimistojen oma liiketoiminta verkossa on kasvanut, mutta niiden lisäksi lentoyhtiöt ja muut toimijat ovat ryhtyneet tarjoamaan verkon kautta erilaisia matkailupalveluja. Verkko-kauppa on vaikuttanut erityisesti siten, että perinteisten valmismatkojen osuus matkailusta on vähentynyt ja omatoimimatkailun osuus vastaavasti kasvanut.

Lentäen tehtyjä valmismatkoja, jotka sisältävät sarjatuotantopohjaisten matkojen lisäksi myös niin sanotut räätälöidyt matkat, on tilastoitu vuosilta 1998 - 2006. Tilastoitujen valmismatkojen määrä on ollut suurin vuonna 1999, jolloin se on ollut 986 875, ja pienin vuonna 2002, jolloin se on ollut 871 066. Vuodesta 2005 vuoteen 2006 tilastoidun valmismatkailun määrä on vähentynyt: vuonna 2005 tilastoituja valmismatkoja on tehty 966 847 ja vuonna 2006 näitä matkoja on tehty 955 280. Tilastot eivät kuitenkaan sisällä kaikkien matkatoimistojen ja muiden toimijoiden lukuja. Lisäksi on huomattava, että koko matkailu on viime vuosina ollut kasvussa ja valmismatkojen osuus kaikista matkoista on edellä mainituin tavoin vähentynyt.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Valmismatkalaki ja asetus valmismatkasta annettavista tiedoista

Valmismatkalaki (1079/1994) ja asetus valmismatkasta annettavista tiedoista (1085/1994) tulivat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1995. Säädöksiin on niiden voimaantulon jälkeen tehty vain muusta lainsäädännöstä johtuneita tarkistuksia.

Valmismatkalaisissa säädetään valmismatkojen markkinoinnista ja valmismatkoista tehtävistä sopimuksista. Lain säännökset ovat pakottavia matkustajan hyväksi, jollei laissa erikseen toisin säädetä. Soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu satunnaisesti järjestettävät valmismatkat sekä sellaiset valmismatkat, jotka kestävät enintään 24 tuntia eivätkä sisällä majoitusta yön aikana. Laki ei myöskään koske erillisten matkailupalvelujen, kuten yksittäisten lentojen tai pelkän majoituksen tarjoamista.

Valmismatkalla tarkoitetaan valmismatkalain 1 luvun säännösten mukaan etukäteen järjestettyä ja yhdistettyyn hintaan tarjottua matkailupalvelusten yhdistelmää, johon sisältyy kuljetus ja majoitus tai toinen näistä yhdessä jonkin muun kokonaisuuden kannalta olennaisen palveluksen kanssa. Tällaisena palveluksena ei kuitenkaan pidetä kuljetukseen tai majoitukseen liittyvää oheispalvelusta, kuten ruokailu-, ajanvietto- tai kokousjärjestelyjä, eikä muuta vastaavaa palvelusta, joka ei määräävästi vaikuta kokonaisuuden sisältöön ja hintaan. Palvelusten yhdistelmä katsotaan etukäteen järjestetyksi, jos elinkeinonharjoittaja on suunnitellut ja koonnut sen valmiiksi tai jos yhdistelmä on sopimusta tehtäessä koottavissa tämän ennakolta suunnittelemista vaihtoehtoisista osista. Yhdistelmä katsotaan valmismatkaksi, vaikka sen eri osat hinnoiteltaisiin tai laskutettaisiin erikseen.

Säännökset markkinoinnissa annettavista tiedoista sekä sopimuksen tekemisestä ja muuttamisesta on sijoitettu valmismatkalain 2 lukuun. Jos valmismatkasta laaditaan esite, siinä on mainittava matkasopimukseen sovellettavat yleiset ehdot ja matkaa koskevat keskeiset tiedot. Esitteeseen sisältyvät sopimusehdot ja muut tiedot sitovat matkanjärjestäjää, jollei hän ole esitteessä varannut oikeutta muutoksiin ja ilmoittanut muutoksesta selkeästi matkustajalle ennen sopimuksen päättämistä tai jollei muutoksesta ole myöhemmin sovittu. Matkanjärjestäjän on ennen sopimuksen päättämistä annettava matkustajalle tiedot matkan sisällöstä, tarvittavista matkustusasiakirjoista, terveystieteiläksistä ja sopimukseen sovellettavista ehdoista. Lisäksi matkanjärjestäjän tulee hyvissä ajoin ennen matkan alkamista ilmoittaa matkustajalle tiedot kulkuyhteyksistä aikatauluineen sekä antaa muita matkustajalle tarpeellisia tietoja.

Tietojen antamisesta on annettu tarkempia säännöksiä valmismatkasta annettavista tiedoista annetulla asetuksella. Asetukseen sisältyvät yksityiskohtaisemmat säännökset matkaesitteessä annettavista tiedoista, matkanjärjestäjän ennen sopimuksen päättämistä annettavista tiedoista ja muista ennen matkaa annettavista tiedoista.

Valmismatkalain 2 luvussa on myös säännökset ulkomaan valmismatkasopimuksen syntymisestä, matkasopimuksen luovutuksesta, matkanjärjestäjän oikeudesta peruuttaa matka vähäisen osanottajamäärän takia sekä peruuttaa matka tai muuttaa matkajärjestelyjä ylivoimaisen esteen takia, korvaavan matkan järjestämisestä matkan peruuntuessa sekä hinnan muutoksista. Luvussa säädetään lisäksi matkustajan oikeudesta peruuttaa sopimus. Matkustaja saa peruuttaa sopimuksen ensinnäkin, jos hänellä on perusteltu aihe uskoa, ettei matkaa voida toteuttaa sovitulla tavalla matkakohteessa tai sen läheisyydessä ilmenneiden sotatoimien, luonnonmullistuksen, lakon tai vastaavan tilanteen takia taikka muusta syystä hänen henkeään tai terveyttään vaarantamatta. Matkustajalla on peruuttamisoikeus myös, jos matkanjärjestäjä on olennaisesti korottanut matkan hintaa tai tehnyt sopimusehdon perusteella muita olennaisia muutoksia sopimukseen tai jos matkustajaa kohdanneen odottamattoman ja vakavan tapahtuman vuoksi olisi kohtuutonta vaatia häntä lähtemään matkalle.

Säännökset matkanjärjestäjän velvollisuuksista ja tämän sopimusrikkomuksen seuraamuksista sisältyvät valmismatkalain 3 lukuun. Matkanjärjestäjän suorituksen virheen seurauksena matkustajalla voi olla oikeus hinnanalennukseen, sopimuksen purkuun tai korvaavaan matkaan. Jos matkanjärjestäjä on huolimattomuudellaan aiheuttanut henkilö-, esine- tai varallisuusvahingon matkustajalle, tällä on lisäksi oikeus vahingonkorvaukseen. Matkanjärjestäjä vastaa myös sellaisen elinkeinonharjoittajan huolimattomuudesta, jota hän käyttää apunaan sopimuksen täyttämässä.

Laki ja asetus valmismatkaliikkeistä

Valmismatkaliikkeen harjoittamisesta säädetään valmismatkaliikkeistä annetussa laissa (1080/1994) ja asetuksessa (366/1995). Lain keskeiset säännökset koskevat valmismatkaliikkeen harjoittajien rekisteröimistä Kuluttajaviraston pitämään valmismatkaliikerekisteriin ja maksukyvyttömyyden varalta Kuluttajavirastolle asetettavaa vakuutta.

Valmismatkalaisissa määritelty valmismatkan käsite rajaa myös valmismatkaliikkeistä annetun lain soveltamisalaa, ja lait liittyvät tämän takia läheisesti toisiinsa.

Kuluttajansuojalaki

Kuluttajansuojalaki (38/1978) sovelletaan kulutushyödykkeiden tarjontaan, myyntiin ja muuhun markkinointiin elinkeinonharjoittajilta kuluttajille, minkä lisäksi lakia sovelletaan elinkeinonharjoittajan välittäessä kulutushyödykkeitä kuluttajille. Myös valmismatkat ovat laissa tarkoitettuja kulutushyödykkeitä. Lain säännökset kulutushyödykkeiden markkinoinnista (2 luku), sopimusehtojen sääntelystä (3 luku), sopimuksen sovittelusta ja tulkinnasta (4 luku) sekä etämyynnistä (6 luku) koskevat soveltuvin osin myös valmismatkojen tarjontaa ja myyntiä.

Markkinoinnissa ei kuluttajansuojalain 2 luvun säännösten mukaan saa käyttää hyvän tavan vastaista tai muutoin kuluttajien kannalta sopimatonta menettelyä. Sopimattomana pidetään aina sellaista markkinointia, joka ei sisällä kuluttajien terveyden tai taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja. Markkinoinnista on käytävä selkeästi ilmi sen kaupallinen tarkoitus ja se, kenen lukuun markkinointi toteutetaan. Siinä ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja.

Laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetulla lailla (458/2002) säännellään muun muassa sähköistä markkinointia sekä sopimusten tekemistä sähköisesti. Laki koskee myös valmismatkojen sähköistä tarjontaa. Lain 7 §:ssä säädetään yleisestä tiedonantovelvollisuudesta ja 8 §:ssä tiedonantovelvollisuudesta tilausta tehtäessä. Sopimusehtojen toimittamisesta sisältyy säännös lain 9 §:ään, jonka mukaan palvelun tarjoajan on toimitettava sopimusehdot palvelun vastaanottajan saataville siten, että vastaanottaja voi tallentaa ja toisintaa ne. Myös valmismatkalaisissa tarkoitettujen sopimusehtojen voidaan toimittaa sähköisesti, jos niiden muuttumattomuus ja saatavuus on varmistettu.

Oikeuskäytäntö

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan KHO 1999:37 ottanut kantaa siihen, onko niin sanottua vaihto-oppilasmatkaa pidettävä valmismatkana. Ennen ratkaisun antamista korkein hallinto-oikeus pyysi Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua siitä, kuuluiko vaihto-oppilasmatka matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY soveltamisalaan.

Ennakkoratkaisussaan (asia C-237/97, AFS Intercultural Programs Finland, Kok. 1999 s. I-825) yhteisöjen tuomioistuin totesi, että yhdistyksen järjestämiin vaihto-oppilasmatkoihin sisältyi kuljetus, joka direktiivissä määriteltiin etukäteen järjestetyn yhdistelmän osateki-jäksi. Majoituksen osalta tuomioistuin katsoi, että kokonaisuutena arvioituna majoitustavasta, majoituksen vastikkeettomuudesta ja kestosta seurasi, ettei kyseessä ollut direktiivissä tarkoitettu majoitus. Tuomioistuin kiinnitti tässä huomiota muun ohella siihen, että vaihto-oppilas asui isäntäperheessä korvauksetta perheenjäsenen asemassa. Koska vaihto-oppilasmatkaan ei kuulunut myöskään direktiivissä tarkoitettua muuta matkailupalvelua, matka ei kuulunut direktiivin soveltamisalaan.

Ratkaisussaan korkein hallinto-oikeus totesi muun muassa valmismatkalain esitöihin viita-ten, ettei valmismatkalain soveltamisala ollut direktiivin soveltamisalaa laajempi. Ratkaisu oli siten perustettava yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisuun. Tämän mukaisesti

korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei vaihto-oppilasmatka ollut valmismatkalaisissa tarkoitettu valmismatka.

Valmismatkalakia koskevia riita-asioita ei ole juuri käsitelty yleisissä tuomioistuimissa. Tällaisia asioita on käsitelty lähinnä kuluttajavalituslautakunnassa (1.3.2007 alkaen kuluttajariitalautakunta). Ratkaisuissa on otettu kantaa muun muassa valmismatkalain soveltamisalaan ja siihen, milloin matkaa on pidettävä valmismatkana.

Kuluttajavalituslautakunta on tulkinnut valmismatkoiksi niin sanotut kielimatkat eli kokonaisuudet, joihin kuului kuljetus, perhemajoitus ja kielikurssi, kuten asioissa KVL Dnro 98/35/1499 ja 98/35/2365. Valmismatkaksi katsottiin myös kokonaisuus, joka muodostui majoituksesta apartamentos-tyyppisessä asunnossa ja kielikurssista (KVL Dnro 98/35/2849).

Ratkaisussa KVL Dnro 03/35/2130 kuluttajavalituslautakunta otti kantaa siihen, mitä voitiin pitää laissa tarkoitettuna muuna kokonaisuuden kannalta olennaisena matkailupalveluksena, joka yhdessä majoituksen kanssa muodosti valmismatkan. Lautakunnan mukaan valmismatkana tuli pitää ratsastusleiriä, joka sisälsi majoituksen ja ratsastustunnit. Lisäksi lautakunta on katsonut, että ratkaisua tehtäessä on otettava huomioon myös muut tekijät kuin matkailupalveluksen hinta, esimerkiksi retkiin käytetty aika (KVL Dnro 04/35/453).

Kuluttajavalituslautakunta on ottanut kantaa myös siihen, milloin matkaa voidaan pitää etukäteen järjestettynä ja yhdistettyyn hintaan myytyinä. Ratkaisussa KVL Dnro 01/35/2642 luokkaretkimatkaa, jonka matkatoimisto oli suunnitellut koululuokan toiveiden mukaisesti ja johon sisältyivät muun muassa lennot, majoitukset ja retkiä, pidettiin valmismatkana. Kysymyksessä oli matkustajaryhmän tilauksesta yksilöllisesti suunniteltu yhdistelmä, joka myytiin asiakkaille yhdistettyyn hintaan.

Valmismatkan käsitteen ulkopuolelle kuluttajavalituslautakunta on todennut jäävän asiakkaan samasta toimistosta ostamat toisistaan selkeästi irralliset palvelut. Asiassa KVL Dnro 01/35/1145 lautakunta katsoi, että kysymyksessä ei ollut valmismatka, koska matkatoimisto ei ollut myynyt palveluja yhdistelmänä yhdistettyyn hintaan, vaan matkustaja oli ostanut lennot, majoituksen ja retket erillisinä palveluina.

Siitä huolimatta, että yhdistelmän eri osat on hinnoiteltu erikseen, kyseessä voi kuluttajavalituslautakunnan mukaan olla valmismatka. Asiassa KVL Dnro 01/35/764 matkanjärjestäjä oli suunnitellut ryhmän tilauksesta matkan kahteen maahan. Matkaan kuului kuljetuksia ja hotellimajoituksia. Matka tulkittiin valmismatkaksi eikä arvioinnissa annettu merkitystä sille, että matkan osat oli hinnoiteltu erikseen.

2.2 Euroopan unionin ja Pohjoismaiden lainsäädäntö

Euroopan unioni

Neuvoston direktiivi 90/314/ETY matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista sisältää Euroopan unionin alueella myytäviä matkapaketteja koskevat säännökset. Direktiivi on niin sanottu vähimmäisdirektiivi: jäsenvaltiot voivat antaa kuluttajia tehokkaammin suojaavia kansallisia säännöksiä. Direktiivi on pantu Suomessa täytäntöön valmismatkalaila ja asetuksella valmismatkasta annettavista tiedoista. Maksukyvyttömyysvakuutta koskeva direktiivin 7 artikla on pantu täytäntöön valmismatkaliikkeistä annetulla lailla.

Matkapaketilla tarkoitetaan direktiivissä etukäteen järjestettyä ja yhdistettyyn hintaan myytävää palvelujen yhdistelmää, joka koostuu vähintään kahdesta seuraavasta: kuljetus, majoitus tai muu huomattavan osan matkapaketista muodostava matkailupalvelu, joka ei välittömästi liity kuljetukseen tai majoitukseen. Palvelun tulee lisäksi kestää yli 24 tuntia tai sisältää majoitus yön aikana. Saman matkapaketin eri osien laskuttaminen erikseen ei vapauta matkanjärjestäjää tai -välittäjää direktiivissä säädetyistä velvollisuuksista.

Direktiivissä säädetään siitä, mitä tietoja matkanjärjestäjän tai -välittäjän kuluttajalle mahdollisesti antamassa esitteessä on oltava, sekä siitä, mitä tietoja matkanjärjestäjän tai -välittäjän tulee kuluttajalle joka tapauksessa antaa ennen sopimuksen tekemistä ja ennen matkan alkamista. Sopimuksessa on mainittava ainakin direktiivin liitteessä luetellut vähimmäistiedot. Kaikki sopimusehdot on tehtävä kirjallisesti tai muuten kuluttajan ymmärrettävissä ja saatavissa olevassa muodossa ja tämän on saatava ne tietoonsa ennen sopimuksen tekemistä. Edelleen direktiiviin sisältyvät säännökset kuluttajan oikeudesta siirtää varauksensa toiselle henkilölle sekä rajoituksista matkanjärjestäjän oikeuteen muuttaa sopimuksen mukaisia hintoja. Erilliset säännökset koskevat kuluttajan oikeuksia matkanjärjestäjän peruuttaessa matkapaketin ja kuluttajan purkaessa sopimuksen matkanjärjestäjän muutettua sopimuksen keskeisiä ehtoja sekä oikeuksia tapauksessa, jossa merkittävä osa sovituista palveluista jää suorittamatta.

Lisäksi direktiivissä säädetään matkanjärjestäjän tai -välittäjän vastuusta sopimusvelvoitteiden puutteellisesta tai virheellisestä täyttämisestä. Direktiivissä on myös säännökset matkanjärjestäjän tai -välittäjän maksukyvyttömyyden varalta asetettavasta vakuudesta. Vakuus on asetettava suoritettujen maksujen palauttamisen ja kuluttajan paluukuljetuksen turvaamiseksi.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut matkapaketin ja etukäteen järjestetyn yhdistelmän käsitteitä asiassa C-400/00, Club-Tour, Viagens e Turismo, Kok. 2002 s. I-4051. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että matkapaketin käsitteeseen kuuluvat myös ne matkat, jotka on järjestetty kuluttajan tai tietyn rajoitetun kuluttajaryhmän pyynnöstä ja aloitteesta heidän toiveidensa mukaisesti ja joita matkatoimisto myy vahvistamaansa kiinteään hintaan. Lisäksi tuomioistuin täsmensi, että etukäteen järjestetyn yhdistelmän käsite kattaa tapaukset, joissa matkailupalvelujen yhdistelmä perustuu niihin toivomuksiin, joita kuluttaja esittää aina siihen asti kun osapuolet tekevät sopimuksen. Käsitteen piiriin kuuluvat siten myös niin sanotut räätälöidyt matkapaketit, jotka on tehty sopimuksentekohetkellä.

Pohjoismaat

Pohjoismaiden valmismatkalaeissa on yhtäläisyyksiä, koska ne perustuvat pakettimatkoja säätelevään direktiiviin. Valmismatkalakien soveltamisala on asiallisesti pitkälti samanlainen kaikissa Pohjoismaissa. Tosin valmismatkalaeissa on myös sisällöllisiä eroavuuksia, muun muassa matkan peruuttamisoikeuden suhteen. Eroavuudet selittyvät osaltaan sillä, että erityissääntelyä ei aina ole pidetty tarpeellisena, vaan on lähdetty siitä, että valmismatkailua koskevat soveltuvin osin yleiset sopimusoikeudelliset periaatteet ja kauppalainsäädäntö, kuluttajamatkustajien osalta erityisesti kuluttajalainsäädäntö.

Ruotsissa direktiivi on pantu täytäntöön pääosin pakettimatkalailailla (lag (1992:1672) om paketresor). Lakia sovelletaan sekä kuluttajasopimuksiin että liikematkasopimuksiin. Lain säännökset ovat matkustajan hyväksi pakottavia, jos matkustaja hankkii matkan pääasiallisesti yksityistä tarkoitusta varten.

Etukäteen järjestetyllä matkailupalveluiden yhdistelmällä tarkoitetaan laissa ennen sopimuksen solmimista tehtyjä järjestelyjä. Lisäksi vaaditaan, että yhdistelmää markkinoidaan tai se myydään yhteiseen hintaan tai erillisin hinnoin, jotka on kytketty toisiinsa. Lakia sovelletaan silloin myös, vaikka kukin yhdistelmän osa maksetaan erikseen.

Lain soveltamisalaan kuuluviksi on yleisen valituslautakunnan (Allmänna reklamationsnämnden) soveltamiskäytännössä katsottu perinteisesti niin sanotut kielimatkat. Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-237/97 antaman ratkaisun jälkeen lautakunta on kuitenkin ratkaisussaan Dnro 4993/2001 katsonut, ettei majoituksen ja kielikurssin sisältänyt matkailupalveluiden yhdistelmä ollut pakettimatka. Asia koski hinnankorotusehdon kohtuullisuutta. Lautakunta arvioi kohtuullisuutta sopimuslain (lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område) kohtuullistamispöytäkirjan perusteella, mutta viittasi lisäksi pakettimatkalain hinnankorotusta koskevien säännösten perusteisiin. Ratkaisu olisi todennäköisesti ollut sama, vaikka matkaa olisi pidetty pakettimatkana. Lisäksi asiassa Dnro 8331/2001, joka koski jo aloitetun kielimatkan peruuttamista sairauden vuoksi ja maksusuorituksen palauttamista, lautakunta viittasi kuluttajapalvelulain (konsumenttjänstlagen (1985:716)) peruuttamisoikeutta koskeviin säännöksiin eikä pakettimatkalain säännöksiin. Ruotsissa on kuitenkin keskusteltu siitä, että direktiiviä muutettaessa kielimatkat tulisi sisällyttää sen soveltamisalaan.

Säännökset matkanjärjestäjän tiedonantovelvollisuudesta vastaavat päälinjoiltaan direktiivin säännöksiä, mutta ovat paikoin yleisluonteisempia. Vakuutusten osalta säädetään, että ennen sopimuksen tekemistä matkustajalle on annettava tieto vakuutuksia koskevista ehdoista, jos tämä on matkan sisällön vuoksi tarpeen. Hyvissä ajoin ennen matkan alkamista matkustajalle tulee antaa vielä tietoa vakuutusmahdollisuuksista. Lisäksi säädetään, että sopimuksen tulee sisältää myös vakuutuksia koskevat ehdot, jos se on tarpeen matkan sisällön vuoksi.

Laissa ei säädetä matkustajan oikeudesta peruuttaa matka. Matkustajalla on peruuttamisoikeus vain tilanteissa, jolloin yleiset matkaehdot, joissa on peruuttamisoikeus, on otettu osaksi sopimusta. Matkustajan oikeudesta purkaa sopimus laissa säädetään.

Norjassa direktiivin täytäntöönpano on toteutettu keskeisiltä osin lailla pakettimatkoista ja matkavakuudesta (lov om pakkereiser og reisegaranti 1995 nr 57). Lakia sovelletaan kuluttajasopimukseen ja liikematkasopimukseen. Ellei laissa toisin säädetä, säännökset ovat matkustajan hyväksi pakottavia, jos matka on luonteeltaan pääasiallisesti yksityinen.

Etukäteen järjestettynä matkailupalveluiden yhdistelmänä pidetään kokonaisuutta, jota markkinoidaan tai joka myydään yhteishintaan. Lain soveltamiseen ei vaikuta se, että yhdistelmään sisältyvät osat laskutetaan mahdollisesti erikseen.

Velvollisuudesta antaa tietoja asiakkaalle säädetään yleisellä tasolla laissa, ja yksityiskohdalliset säännökset sisältyvät oikeusministeriön asetukseen. Kansalliset säännökset vastaavat pitkälti direktiivin säännöksiä. Pakettimatkan markkinointi edellyttää vakuuden asettamista, ja vakuuden asettamisen on käytävä ilmi markkinointiaineistosta. Jos matkaa markkinoidaan muulla kuin vakuuden asettajan nimellä, vakuuden asettajan nimen tulee käydä aineistosta ilmi. Ennen sopimuksen tekemistä matkustajalle on ilmoitettava muun ohella peruuttamisoikeutta koskevat ehdot. Matkustajalle tulee antaa tietoa myös vakuutusmahdollisuuksista hyvissä ajoin ennen matkan alkamista.

Lain säännökset, jotka koskevat matkustajan oikeutta peruuttaa sopimus, ovat osittain tahdonvaltaisia. Matkustajalla on tietyin edellytyksin oikeus peruuttaa matka ja saada suorittamansa maksut takaisin ylivoimaisen esteen vuoksi, esimerkiksi jos matkakohteessa tai sen välittömässä läheisyydessä on ilmennyt luonnonmullistuksia. Jos matkustaja muissa tilanteissa peruuttaa matkan, häneltä voidaan vaatia peruutusmaksu. Viimeksi mainituissa tilanteissa peruuttamisoikeutta on mahdollista kuitenkin rajoittaa siinä määrin kuin matkanjärjestäjän oikeus kolmatta tahoja kohtaan on rajoitettu. Matkustajalle tulee myös tarjota peruuttamisoikeutta koskevaa suojaa sairauden, onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn varalta, jolloin matkustaja voisi peruuttaa matkan lähtökohtaisesti korvauksetta. Laissa säädetään myös matkustajan oikeudesta sopimuksen purkamiseen.

Tanskassa direktiivi on pantu täytäntöön pääosin pakettimatkalailalla (lov om pakkerejser nr 472 af 1993). Lakia sovelletaan kuluttajasopimuksiin ja liikematkasopimuksiin. Ellei laissa toisin säädetä, säännökset ovat pakottavia kaikkien matkustajien hyväksi.

Matkailupalveluiden yhdistelmänä pidetään palveluja, joita tarjotaan yhdessä tai joita on tarjottu etukäteen ja jotka myydään yhdessä. Yhdistelmään sisältyvien osien laskuttaminen mahdollisesti erikseen ei vaikuta lain soveltamiseen.

Norjan tavoin myös Tanskassa tiedonantovelvollisuudesta säädetään yleisellä tasolla laissa, ja yksityiskohtaiset säännökset antaa oikeusministeriö. Kansalliset säännökset vastaavat pitkälti direktiivin säännöksiä. Matkaesitteen tulee sisältää tiedot muun muassa matkan peruuttamista ja vakuutuksia koskevista säännöistä, jos nämä tiedot ovat tarpeen ottaen huomioon matkan luonne. Kyseiset tiedot on annettava matkustajalle myös ennen sopimuksen tekemistä. Ennen sopimuksen tekemistä matkustajalle tulee antaa tietoja mahdollisuudesta ja edellytyksistä ottaa vakuutus sen varalta, että hän ei sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi voi osallistua matkalle. Sopimusta vahvistettaessa matkustajalle on annettava tieto sellaisesta vakuutusyhtiöstä, joka myöntää vakuutuksia sairauden vuoksi tehtävien matkaperuutusten varalta. Vielä ennen matkan alkamista hänelle tulee antaa tietoja mahdollisuudesta ottaa vakuutus.

Lain säännökset matkustajan peruuttamisoikeudesta ovat osittain tahdonvaltaisia. Matkustaja voi tietyin edellytyksin peruuttaa matkan ja saada suorittamansa maksut takaisin ylivoimaisen esteen vuoksi, esimerkiksi jos matkakohteessa tai sen välittömässä läheisyydessä on ilmennyt luonnonmullistuksia. Jos matkustaja muissa tilanteissa peruuttaa matkan, matkanjärjestäjä voi vaatia peruutusmaksun. Peruuttamisoikeutta voidaan kuitenkin rajoittaa sopimuksessa, jos matkanjärjestäjän oikeus kolmatta tahoja kohtaan on rajoitettu. Laissa säädetään myös matkustajan oikeudesta sopimuksen purkamiseen.

2.3 Nykytilan arviointi

Valmismatkalain soveltamisongelmat ovat johtuneet erityisesti valmismatkan käsitteen tulkinnanvaraisuudesta. Käsitteen eräät määreet, kuten ”etukäteen järjestetty” ja ”yhdistetty hinta” ovat osoittautuneet erityisen ongelmallisiksi arvioitaessa säännösten soveltumista matkailupalvelujen verkkotarjontaan. Matkustaja voi nykyisin koota ja varata matkapaketinsä helposti itse verkkosivuston ja siihen mahdollisesti linkitettyjen muiden sivustojen palvelutarjonnasta. Epäselvää on ollut muun muassa se, onko sivustojen ylläpitämisessä kysymys voimassa olevan lain ja direktiivin tarkoittamasta matkapakettien etukäteen järjestämisestä. Epäselvää on ollut myös se, ovatko verkossa toimivan matkatoimiston valmiiksi kokoamat, tavallisesti lennon ja hotellin sisältävät matkapaketit etukäteen järjestettyjä val-

mismatkoja, jos paketin osat ovat verkossa myös erikseen hankittavissa. Tilanteen selkeyttämiseksi on tarpeen tarkistaa valmismatkan käsitettä.

Matkustajalle annettavien tietojen osalta säännösten on havaittu olevan osittain puutteellisia. Selvittäessään vakuuden piiriin kuuluvia valmismatkoja Töölön Matkatoimisto Oy:n konkurssin yhteydessä Kuluttajavirastolla oli ongelmia todeta, mitkä myydyistä matkoista olivat valmismatkoja ja mitkä vakuuden piiriin kuulumattomia erillisiä matkapalveluja. Selvittelyä helpottaisi, jos matkustajalle annettavassa tietoaaineistossa olisi selkeästi todettu matkan kuuluvan vakuuden piiriin tai jäävän sen ulkopuolelle.

Aasian luonnonkatastrofia 26.12.2004 koskeneen onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaselostuksen (A 2/2004 Y) toimenpidesuosituksen mukaan tuli muun ohella ryhtyä toimenpiteisiin matkailualan velvoittamiseksi viestittämään asiakkaille riskikysymyksistä, mukaan lukien luonnononnettomuusriskit. Suosituksen mukaan esiin olisi tuotava erityisesti yksilön oma vastuu turvallisuudesta, vakuutusten tarpeellisuus ja se kansainvälisen oikeuden periaate, että henkilön matkustaessa ulkomailla hänen turvallisuudestaan ovat ensi sijassa vastuussa kyseisen maan viranomaiset.

Valmismatkalain nykyiset säännökset matkustajan oikeudesta peruuttaa matka ovat osoittautuneet matkanjärjestäjille eräissä tapauksissa varsin ankariksi. Peruuttamisriski jää useimmiten matkanjärjestäjän kannettavaksi, sillä hänellä ei yleensä ole mahdollisuutta sopia vastaavista peruuttamishdoista matkan toteuttamiseen käyttämiensä kuljetus- tai majoitusyritysten kanssa. Peruutusten takia matkan toteuttaminen voi muodostua matkanjärjestäjälle tappiolliseksi erityisesti silloin, kun kysymyksessä on yksilöllisesti järjestetty ryhmämatka, jota ei voi tarjota ryhmään kuulumattomille, tai kaukomatka, jonka osanottajamäärä tavallisesti on pieni. Myös erityishintaisten lentolippujen peruuttamiseen ja siirtämiseen liittyvistä rajoituksista voi aiheutua matkanjärjestäjälle tappiota matkustajan peruuttaessa valmismatkan. Peruuttamiset saattavat kohtuuttomasti vaikeuttaa etenkin pienten matkatoimistojen toimintaa, koska ne usein järjestävät juuri ryhmämatkoja. Peruutuksista matkanjärjestäjille maksettavat voimassa olevan lain mukaiset korvaukset eivät riitä kattamaan varsinkaan viime hetken peruutuksista aiheutuvia taloudellisia menetyksiä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Valmismatkalain soveltamisala ja valmismatkan määritelmä

Esityksen tavoitteena on tarkistaa valmismatkalainsäädäntöä siten, että sen käytännön soveltamisessa ilmi tulleet ongelmat voidaan poistaa.

Valmismatkalain soveltamisalaa ja valmismatkan määritelmää ehdotetaan tarkistettavaksi, jotta kaikki osapuolet eli matkustajat, matkanjärjestäjät ja -välittäjät sekä valvontaviranomainen tietävät, muodostavatko tarjotut ja myydyt matkailupalvelut lainsäädännön ja sen nojalla asetettavan vakuuden piiriin kuuluvan valmismatkan. Nykyistä täsmällisempi rajanveto on tärkeää myös, jotta osapuolet tietäisivät, sovelletaanko sopimukseen sopimusoikeyden yleisiä periaatteita vai valmismatkasopimuksia koskevia erityissäännöksiä.

Ehdotuksen mukaan sellaiset tyypillisesti lentokuljetuksen ja hotellimajoituksen sisältävät matkapaketit, jotka matkatoimisto on esimerkiksi verkkosivuillaan koonnut valmiiksi ja joita tarjotaan yhteishintaan, olisivat valmismatkoja. Sen sijaan, jos matkustaja itse kokoaa yhdistelmän verkkosivustoilla tai esitteissä tarjolla olevista erillisistä palveluista, kyseessä

ei olisi laissa tarkoitettu matkanjärjestäjän etukäteen järjestämä valmismatka. Tällöin myös edellytetään, että kaikki matkustajan pakettiin valitsemat osat ovat ilmoitetulla hinnalla hankittavissa erikseen, eri ajankohtina ja siten, että palvelut voidaan myös käyttää erikseen ja eri ajankohtina.

Ehdotettu valmismatkan määritelmä olisi yksityiskohtaisempi kuin direktiivin määritelmä, mutta vastaisi asiallisesti edelleen direktiiviä. Direktiivi toisaalta mahdollistaisi nykyisen käsitteen laajentamisen niin, että omatoiminen paketoitakin kuuluisi lain soveltamisalaan. Tällaista ratkaisua ei pidetty tarpeellisenä. Kuluttajamatkustajien tiedonsaantioikeus on yleisellä tasolla turvattu kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksillä. Matkustajien sopimusoikeudellista asemaa kuljetussopimuksissa säännellään kuljetusoikeudellisissa erityissääädöksissä ja yleissopimuksissa. Siltä osin kuin erityissääntelyä ei ole, voidaan nojautua yleisiin sopimusoikeudellisiin periaatteisiin, joille valmismatkalain säännöstökin keskeisesti rakentuu.

Valmismatkan käsitteeseen liittyvää majoituksen käsitettä ehdotetaan tarkistettavaksi niin, että vaihto-oppilasmatkat tulevat lain soveltamisalaan. Muutos merkitsee sitä, että kansallisen lain soveltamisala olisi tältä osin laajempi kuin direktiivin soveltamisala (vrt. yhteisöjen tuomioistuimen tulkinta edellä jaksossa 2.1 tarkastellussa asiassa C-237/97). Muutos on katsottu tarpeelliseksi, koska vaihto-oppilasmatkoja tarjotaan myös puhtaasti kaupallisin perustein. Tällaiset matkat ovat poikkeuksellisen kalliita, ja matkustajina on alaikäisiä. Näistä syistä ei ole pidetty perusteltuna, että vaihto-oppilasmatkat olisivat kokonaan valmismatkoja koskevan erityissääntelyn ulkopuolella. Kun niin sanotut kielimatkat, joissa on perhemajoitus, on katsottu valmismatkoiksi, olisi epä johdonmukaista, jos taloudellisesti huomattavasti merkittävämmät vaihto-oppilasmatkat jäisivät kokonaan erityissääntelyn ulkopuolelle.

3.2 Matkustajalle annettavat tiedot

Matkanjärjestäjien ja matkanvälittäjien tiedonantovelvoitteisiin ehdotetaan tarkistuksia. Matkustajan olisi ensinnäkin saatava tieto siitä, onko tarjottu matka valmismatka ja kuuluuko se maksukyvyttömyysvakuuden piiriin. On tärkeää, että matkustaja jo ennakolta saa tietää, milloin matkanjärjestäjän maksukyvyttömyysriski on katettu vakuuksin ja milloin matkustaja kantaa riskin itse. Annettaviin tietoihin ehdotetaan lisättäväksi myös jaksossa 2.3 selostettu onnettomuustutkintakeskuksen toimenpidesuosituksen mukainen tiedottaminen matkakohteen mahdollisista turvallisuusriskeistä. Lisäksi matkustajalle tulisi mainita tarpeesta kattaa matkan mahdollisesta peruuttamisesta aiheutuvat kulut vakuutuksella silloin, kun peruuttamisoikeutta on sopimusehdoissa rajoitettu.

Nykyisin asetuksessa olevat tarkemmat säännökset tiedonantovelvoitteista ehdotetaan siirrettäviksi lain tasolle. Laintasaisen sääntelyn katsotaan vastaavan paremmin perustuslain (731/1999) 80 §:n 1 momentin vaatimuksia.

3.3 Matkan peruuttaminen

Säännökset, jotka koskevat matkustajan oikeutta peruuttaa matka, ehdotetaan muutettaviksi osittain tahdonvaltaisiksi. Matkustajalla olisi, kuten nykyisinkin, pääsääntöisesti oikeus peruuttaa matka, jos matkustaja on häntä kohdanneen odottamattoman ja vakavan tapahtuman takia estynyt osallistumasta matkalle. Ehdotuksen mukaan peruuttamisoikeutta voitaisiin kuitenkin rajoittaa sopimusehdoissa, jos kustannukset matkan peruuttamisesta jäisivät pää-

asiassa matkanjärjestäjän kannettaviksi sen vuoksi, että matkaa ei voida saada myydyksi toiselle matkan yksilöllisyyden, erityisluonteen tai muun merkitykseltään vastaavan syyn takia.

Ehdotettu muutos ei koskisi tavanomaisia seuramatkoja. Niiden järjestäjillä on, toisin kuin erityismatkojen järjestäjillä, yleensä kohtuulliset mahdollisuudet myydä peruutuspaikat uudelleen ja siten vähentää peruutuksista aiheutuvia menetyksiä. Tällaisten matkojen kohdalla ei ole katsottu olevan tarvetta nykyisen sääntelyn muuttamiseen.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtiontalouteen.

Esityksessä ehdotetaan eräitä lisäyksiä ja muutoksia valmismatkojen markkinointia ja sopimusehtoja koskeviin säännöksiin. Markkinoinnin ja sopimusehtojen lainmukaisuuden yleinen valvonta kuuluu kuluttaja-asiamiehen tehtäviin. Ehdotetut muutokset eivät lisää kuluttaja-asiamiehen tehtäviä, mutta aiheuttavat tarpeen kohdentaa valvontatoimia muutosten voimaan tullessa erityisesti valmismatkojen markkinointi- ja sopimusehtokäytäntöihin. Voimavarojen lisäystarvetta ehdotetuista muutoksista ei aiheudu.

Esityksellä on välillisiä vaikutuksia valmismatkaliikkeitä valvovan Kuluttajaviraston tehtäviin. Tämä johtuu siitä, että tässä esityksessä ehdotettu tarkennettu valmismatkan käsite vaikuttaa myös valmismatkaliikkeistä annetun lain soveltamisalaan ja matka-alan viranomaisvalvontaan. Valmismatkaliikkeistä annettu laki on tarkoitus uudistaa samanaikaisesti, ja sitä koskevassa hallituksen esityksessä selvitetään esitysten vaikutukset Kuluttajaviraston tehtäviin ja toimintaan.

4.2 Vaikutukset matkustajien ja matkailualalla toimivien elinkeinonharjoittajien asemaan

Ehdotetut matkanjärjestäjän tiedonantovelvollisuutta koskevat muutokset parantavat matkustajien asemaa. Matkustajat saisivat nykyistä enemmän tietoja, jotta he voivat matkaa harkitessaan ja valitessaan arvioida matkaan liittyviä taloudellisia riskejä ja turvallisuusriskejä sekä tarvetta kattaa riskit vakuutuksin.

Peruuttamisoikeuteen ehdotettu muutos vähentää matkanjärjestäjille peruuttamisista koituvaa taloudellista räsitusta ja tarvetta ottaa peruuttamisriskiä huomioon matkojen hinnoittelussa. Tämän voidaan olettaa vaikuttavan matkustajien kannalta myönteisesti matkojen hintatasoon.

Peruuttamisoikeuden muutos ei erityisemmin lisänne matkustajien vakuuttamistarvetta, sillä matkustajavakuutuksia otetaan muutenkin hyvin yleisesti. Toisaalta muutos merkitsisi vakuutuksista korvattavien peruuttamiskustannusten kasvua, mikä saattaa johtaa vakuutusmaksujen korottamiseen tai muiden vakuutusehtojen muuttamiseen matkustajille epäedullisemmaksi. Koska muutos koskee vain tiettyntyyppisiä, rajoitetussa määrin järjestettäviä matkoja, sen ei kuitenkaan arvioida vaikuttavan merkittävästi matkustajavakuutusten korvausmenoon eikä näin ollen myöskään aiheuttavan tarvetta merkittäviin maksu- tai ehtomuutoksiin.

5 Asian valmistelu

Oikeusministeriö asetti kauppa- ja teollisuusministeriötä kuultuaan 2 päivänä marraskuuta 2005 työryhmän valmistelemaan valmismatkalainsäädännön muuttamista. Työryhmän tehtäväksi annettiin valmistella hallituksen esityksen muotoon laaditut ehdotukset sekä valmismatkalain että valmismatkaliikkeistä annetun lain muuttamiseksi. Erityisesti selvitettäväksi tuli lakien yleisen soveltamisalan ja siihen liittyvien keskeisten käsitteiden selkeyttäminen, matkanjärjestäjien tiedonantovelvoitteita koskevan sääntelyn selkeyttäminen, mihin liittyi tehtävä arvioida asetukseen sisältyvien tiedonantovelvoitteiden siirtämistä lain tasolle, sekä vakuutusjärjestelmän mahdollinen kehittäminen. Tavoitteena oli valmismatkalainsäädännön tarkistaminen siten, että sen käytännön soveltamisessa ilmenneet ongelmat voidaan poistaa.

Työryhmässä olivat edustettuina oikeusministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, Kuluttajavirasto/kuluttaja-asiamies, Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto SHR ry (1.5.2007 alkaen Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry), Suomen Kuluttajaliitto ry sekä Suomen matkatoimistoalan liitto ry. Työryhmän toimikauden päättymisajankohtaa siirrettiin Suomen EU-puheenjohtajuuskauteen liittyvien tehtävien hoitamisen takia. Työryhmän mietintö valmistui 20 päivänä syyskuuta 2007, ja siitä pyydettiin lausunto...

6 Riippuvuus muista esityksistä

Tarkoituksena on antaa Eduskunnalle samanaikaisesti hallituksen esitys laeiksi valmismatkaliikkeistä ja rikoslain 30 luvun muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että laki valmismatkaliikkeistä korvataan samannimisellä uudella lailla. Laki sisältäisi valmismatkaliikkeen harjoittamista koskevan elinkeino-oikeudellisen sääntelyn, erityisesti säännökset valmismatkaliikkeen harjoittajien rekisteröimisestä ja maksukyvyttömyyden varalta annettavista vakuuksista.

Esitykset liittyvät toisiinsa, sillä myös valmismatkaliikkeistä annetun lain soveltamisala määräytyisi keskeisesti valmismatkalaissa määritellyn valmismatkan käsitteen pohjalta. Tämän takia esityksissä ehdotetut lait tulisi käsitellä ja saattaa voimaan samanaikaisesti.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

2 §. Valmismatka. Pykälässä määritellään lain soveltamisen kannalta keskeinen valmismatkan käsite. Pykälän 1 momenttiin ei ehdoteta muutoksia. Valmismatkalle olisi edelleen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti ominaista, että se on vähintään kahden momentissa mainitun palvelun yhdistelmä, joka on etukäteen järjestetty ja jota tarjotaan yhteiseen hintaan.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan muutoksia sen selventämiseksi, mitä tarkoitetaan etukäteen järjestämisellä. Momentin mukaan palvelujen yhdistelmää pidetään etukäteen järjestettynä, jos elinkeinonharjoittaja suunnittelee ja kokoaa yhdistelmän ennen sopimuksen tekemistä tai sopimusta tehtäessä joko itse tai matkustajan taikka matkustajaryhmän aloitteesta heidän toivomustensa mukaisesti. Momentin sanamuodossa on otettu huomioon yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisu direktiivissä käytettyjen käsitteiden ”matkapaketti” ja ”etukäteen järjestetty yhdistelmä” tulkinnasta (jaksossa 2.2 selostettu asia C-400/00).

Etukäteen järjestetylle yhdistelmälle on ominaista, että elinkeinonharjoittaja – käytännössä matkanjärjestäjä – kokoaa palvelupaketin valmiiksi viimeistään sopimusta tehtäessä. Etukäteen järjestettynä pidetään siten myös niin sanottuja räätälöityjä paketteja yllä mainitun yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Etukäteen järjestettyjä yhdistelmiä ovat myös internet-matkatoimistojen tarjoamat ”lento + hotelli” –paketit, sillä ne ovat valmiiksi koottuja jo ennen sopimuksen tekemistä.

Momentin mukaan yhdistelmää ei pidetä etukäteen järjestettynä, jos matkustaja tai matkustajaryhmä suunnittelee tai kokoaa sen itse erikseen saatavilla olevista osista. Säännöksessä tarkoitettu palvelujen omatoiminen paketointi ei muodosta valmismatkaa siinäkään tapauksessa, että matkustajat käyttävät hyväkseen elinkeinonharjoittajan esittämiä vaihtoehtoja tai tämän tarjoamia varausjärjestelmiä. Edellytyksenä kuitenkin on, että matkustaja voi vapaasti valita ja varata yksittäisen palvelun tai useampia yksittäisiä palveluja ja että nämä palvelut hinnoitellaan ja maksetaan erikseen. Lisäksi vaaditaan, että palveluja ei ole kytketty toisiinsa sopimuskentekoajan tai suoritusajankohdan mukaan eikä millään muullakaan tavalla. Palvelujen on oltava aidosti hankittavissa yksittäisinä ja toisistaan riippumatta. Varausjärjestelmän on oltava sellainen, että asiakas pystyy ostamaan näissä tilanteissa sieltä valitsemansa palvelut ilman, että ohjelma pakottaa ostamaan ne yhdessä.

Erillisiä matkailupalveluja hankitaan nykyisin erityisesti internetistä, mutta säännöksen soveltamisen kannalta ei ole merkitystä, miten tai missä viestintävälineessä palvelut ovat saatavilla. Tällaisia palveluja voidaan verkkosivujen ohella tarjota esimerkiksi esitteessä, puhelimitse tai henkilökohtaisesti liiketiloissa. Merkitystä ei ole myöskään sillä, maksetaanko palvelu sen tuottajalle suoraan vai mahdollisesti matkatoimiston välityksellä. Soveltamiseen eivät liioin vaikuta palveluntuottajien mahdolliset yhteistyösopimukset, joiden johdosta hinnat voivat vaihdella sen mukaan, miten tai kenen kautta varaus tehdään.

Pykälän 3 momentissa selvennetään yhdistetyn hinnan käsitettä. Käytännössä epätietoisuutta on aiheuttanut direktiivin 2 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan säännös, jonka mukaan

saman matkapaketin eri osien laskuttaminen erikseen ei vapauta matkanjärjestäjää tai välittäjää direktiivissä säädetyistä velvollisuuksista. Momentissa säännöstä on täydennetty niin, että kyse on yhdistetystä hinnasta vain, jos erikseen hinnoitellut yhdistelmän osat eivät ole ostettavissa erikseen samoilla hinnoilla kuin pakettina. Jos yhdistelmän osat saa ostaa ilmoitettuun hintaan erillisinä ja yksittäin, kyse ei ole 1 momentissa ja direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta yhdistetystä hinnasta.

Valmismatkalle on siis kaiken kaikkiaan ominaista se, että yhdistelmän olennaiset osat – tyypillisesti kuljetus ja majoitus – tarjotaan ja hankitaan yhdessä, yhtä aikaa ja kokonaisuuhintaan. Yksi sopimus kattaa siten kaikki keskeiset palvelut, ja myös sopimussuoritukset täytetään samana ajankohtana.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetun lisäyksen mukaan majoituksena pidetään myös majoitusta perheessä. Tästä seuraa, että niin sanotut vaihto-oppilasmatkat tulevat, direktiivistä poiketen, lain soveltamisalaan. Muutos selkeyttää lain soveltamista myös muissa tapauksissa, joissa käytetään perhemajoitusta.

3 §. Muut määritelmät. Pykälän 1 momentin määritelmää matkanjärjestäjästä täsmennetään niin, että matkajärjestäjänä pidetään myös sitä, joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja. Tällaiset elinkeinonharjoittajat rinnastetaan nykyisinkin matkanjärjestäjään valmismatkaliikkeistä annetun lain 2 §:n 2 momentin nojalla. Muutos ei asiallisesti muuta oikeustilaa, mutta on tarpeen määritelmien yhdenmukaistamiseksi.

Pykälän uusi 2 momentti sisältää matkanvälittäjän määritelmän. Määritelmä vastaa valmismatkaliikkeistä annetun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan määritelmää. Tämäkin muutos johtuu tarpeesta yhdenmukaistaa valmismatkoja koskevien säädösten määritelmiä.

Pykälän 3 momentti on sama kuin nykyisen pykälän 2 momentti.

5 §. Matkanvälittäjän vastuu. Pykälän otsikon ja 1 momentin tarkistukset ovat luonteeltaan teknisiä ja johtuvat matkanvälittäjän käsitteen käyttöön ottamisesta.

2 luku. Markkinoinnissa annettavat tiedot sekä sopimuksen tekeminen ja muuttaminen

6 §. Matkaesite. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäviksi nykyisin valmismatkasta annettavista tiedoista annetun asetuksen 2 §:n 1 momentissa mainitut esitteen voimassaoloaika ja matkanjärjestäjää koskevat tiedot sekä asetuksen 5 §:ssä luetellut matkaa koskevat tiedot.

Momentin 1-6 kohdat vastaavat nykyisiä asetuksen 5 §:n 1-7 kohdan vaatimuksia.

Momentin 7 kohtaa, joka on pääosin sama kuin asetuksen 5 §:n 8 kohta, ehdotetaan tarkistettavaksi niin, että se vastaa täsmällisemmin direktiivin 4 artiklan 1 kohdan a alakohtaa. Direktiivin mukaan matkustusasiakirjoista ja terveystietojen osalta on annettava vain yleiset tiedot ja vastaava täsmennys ehdotetaan kohtaan lisättäväksi. Nykyinen asetuksen säännös on sanamuodoltaan tiukempi ja tulkittavissa niin, että esitteessä on selvitettävä yksityiskohteisemmin Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa voimassa olevat matkustusasiakirjoista ja terveystietojen osalta koskevat vaatimukset.

Momentin 8 kohta vastaa muuten asetuksen 5 §:n 9 kohtaa, mutta sitä on täydennetty matkanjärjestäjän velvollisuudella mainita erityisesti tarve kattaa peruuttamisesta koituvat kulut vakuutuksella. Täydennys johtuu 15 §:ään ehdotetusta muutoksesta, jonka mukaan matkanjärjestäjä voisi sopimusehdoissaan rajoittaa matkustajan oikeutta peruuttaa sopimus. Matkanjärjestäjän tulisi vakuuttamistietoja antaessaan kiinnittää matkustajan huomiota siihen, että tarjolla olevat vakuutukset voivat sisällöltään olla erilaisia.

Momentin 9 kohta vastaa asetuksen 5 §:n 10 kohtaa.

Momentin 10 kohta on uusi. Esitteessä on kohdan mukaan mainittava, onko matkanjärjestäjä tai matkanvälittäjä asettanut maksukyvyttömyytensä varalta valmismatkaliikkeistä annetun lain 9 §:n mukaisen vakuuden ja kattaako vakuus tarjotun matkan.

Kohdan mukaan olisi lisäksi mainittava, minkä valtion lain mukaan vakuus on asetettu. Tältä osin ehdotus liittyy valmismatkaliikkeistä annetun lain uudistamiseen. Voimassa olevan lain mukaan matkanvälittäjän, joka toimii sellaisen ulkomaisen matkanjärjestäjän luokkaan, joka ei ole itse asettanut valmismatkaliikkeistä annetun lain mukaista vakuutta, on asetettava vakuus. Mainitun lain uudistamista koskevassa hallituksen esityksessä säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että matkanvälittäjällä olisi velvollisuus asettaa vakuus vain, jos hänen päämiehensä ei ole asettanut direktiivin 7 artiklan mukaista vakuutta tai jos päämiehen kotipaikka on muussa kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Matkustajien on näissä tapauksissa tärkeää saada tieto paitsi vakuuden olemassaolosta myös siitä, minkä valtion lain mukaan vakuus on asetettu.

6 a §. *Sopimusehdot.* Pykälän 1 momentin säännökset velvollisuudesta julkaista sopimusehdot esitteessä tai pitää ne muulla tavoin kirjallisina matkustajan saatavilla pohjautuvat voimassa olevaan 6 §:n 1 momenttiin sekä asetuksen 3 ja 7 §:ään. Uutta momentissa on se, että ehdot voidaan pitää matkustajien saatavilla myös sähköisesti siten, että matkustaja voi ne tallentaa ja toisintaa muuttumattomina. Tältä osin säännös vastaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain 9 §:ää. Matkustajalla on siis oltava tosiasialliset mahdollisuudet saada sähköisetkin ehdot itselleen sen sisältöisinä kuin ne olivat sopimusta tehtäessä, jotta hän voi ehdot säilyttää ja tarvittaessa niihin vedota.

Sähköiset sopimusehdot voidaan toimittaa matkustajille esimerkiksi sähköpostitse. Vaatimukset voidaan täyttää myös internet-sivuilla esimerkiksi niin, että ohjelma ennen sopimuksen tekemistä ohjaa matkustajan tallentamaan ja tulostamaan sopimusehdot. Tallennettavissa ja tulostettavissa on oltava niin vakioehdot kuin yksilöllisesti sovitut ehdot.

Pykälän 2 momentti vastaa asetuksen 4 §:ää.

6 b §. *Ennakkotietojen ja ehtojen sitovuus.* Pykälään on siirretty nykyisen 6 §:n 2 momentin säännökset esitteessä ilmoitettujen sopimusehtojen ja muiden tietojen sitovuudesta. Säännöksiä on kuitenkin täsmennetty niin, että ne soveltuvat muihinkin kuin esitteessä mainittuihin ehtoihin ja tietoihin. Lähtökohtaisesti sitovia ovat siten kaikki etukäteen kirjallisina tai sähköisinä ilmoitetut sopimusehdot ja muut tiedot.

7 §. *Tiedot ennen sopimuksen päättämistä.* Pykälän 1 momentti vastaa periaatteiltaan voimassa olevaa momenttia, mutta se on muotoiltu toisella tavalla. Momentissa nykyisin erikseen mainittujen matkustajalle ilmoitettavien seikkojen sijasta momentissa viitataan 6 ja 6 a §:ään, joihin nykyisen asetuksen yksityiskohtaisemmat vaatimukset ehdotuksen mukaan si-

sältyvät. Uutta momentissa on se, että sopimusehdot voidaan antaa myös sähköisesti samalla tavoin kuin 6 a §:n 1 momentissa eli siten, että ehdot ovat muuttumattomina matkustajan tallennettavissa ja toisinnettavissa. Uutta on sekin, että sopimusehtojen lisäksi myös 6 §:n 10 kohdassa tarkoitetut tiedot vakuudesta on annettava kirjallisesti tai pysyvällä tavalla sähköisesti.

Pykälän 2 momentti vastaa asiallisesti voimassa olevaa momenttia, mutta siinäkin on otettu lukuun sopimusehtojen toimittaminen sähköisesti.

8 §. *Muut ennen matkaa annettavat tiedot.* Pykälän 1 momenttiin on lisätty asetuksen 8 §:ssä nyt oleva matkanjärjestäjän velvollisuus huomauttaa matkustajalle matkustajan mahdollisesta velvollisuudesta tarkistaa paluukuljetusta koskevat tiedot matkakohteessa.

Pykälän uusi 2 momentti vastaa asetuksen 9 §:ää ja uusi 3 momentti asetuksen 10 §:ää.

Pykälän 4 momentin säännökset ovat kokonaan uusia. Ne koskevat matkanjärjestäjän velvollisuutta huomauttaa matkaan mahdollisesti liittyvistä erityisistä riskeistä, kuten epävakaiden poliittisten olojen aiheuttamista riskeistä tai luonnononnettomuuksien uhasta. Matkanjärjestäjän on momentin mukaan tuotava esille myös matkustajan oma vastuu turvallisuudestaan, vakuutusten tarve sekä se, että ulkomailla henkilöiden turvallisuudesta vastaavat ensisijaisesti kyseisen maan viranomaiset. Käytännössä matkanjärjestäjien tulisi muun muassa kiinnittää matkustajien huomiota ulkoasiainministeriön verkkosivuilla julkaistaviin matkustustiedotteisiin, joissa on tietoja eri maiden turvallisuustilanteesta sekä ohjeita ja suosituksia matkustajille.

15 §. *Matkustajan oikeus peruuttaa sopimus.* Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi. Kohdan ensimmäiseen virkkeeseen sisältyvä pääsääntö matkustajan peruuttamisoikeudesta on muotoiltu toisin kuin voimassa olevassa kohdassa, mutta asiallisesti säännös on samansisältöinen. Matkustajalla olisi oikeus peruuttaa matka, jos matkustaja on häntä kohdanneen odottamattoman ja vakavan tapahtuman takia estynyt osallistumasta matkalle ja sopimuksen peruuttamiseen on sen vuoksi painava syy.

Pykälän uuden 2 momentin mukaan matkustajan oikeutta peruuttaa sopimus voitaisiin kuitenkin sopimusehdoissa rajoittaa. Rajoitus olisi sallittu, jos kustannukset matkan peruuttamisesta jäisivät kokonaan tai pääasiassa matkanjärjestäjän kannettavaksi sen vuoksi, että matkaa ei voida saada myydyksi toiselle matkan yksilöllisyyden, erityisluonteen tai muun merkitykseltään vastaavan syyn takia.

Peruuttamisoikeutta rajoittavan ehdon käyttäminen edellyttää siis ensinnäkin sitä, että peruuttamisesta aiheutuneet kustannukset jäävät ainakin pääasiallisesti matkanjärjestäjän kannettaviksi. Jos matkanjärjestäjä ei esimerkiksi joudu peruutetun matkan osalta täyttämään sopimusvelvoitteitaan alihankkijoitaan kohtaan, matkanjärjestäjälle ei koidu kohdassa tarkoitettuja kustannuksia, eikä rajoitusehtoa voida käyttää. Lisäksi kohdassa edellytetään, että kysymyksessä olevaan matkaan liittyy erityispiirteitä, joiden johdosta sitä ei voida saada myydyksi toiselle. Peruuttamisoikeuden rajoituksia ei näin ollen voida ottaa esimerkiksi yleisölle tarjottavien tavanomaisten seuramatkojen ehtoihin.

Rajoitusehtoa voidaan käyttää esimerkiksi silloin, kun matka järjestetään yksilöllisesti tiettyä matkustajaryhmää tai yksittäistä matkustajaa varten. Ryhmämatkojen ohella tämän tyyppisiä matkoja saattavat olla useimmat liikematkat, kuten messumatkat. Matkan erityis-

luonteen perusteella voidaan rajoittaa esimerkiksi sellaisten matkojen peruuttamisoikeutta, joihin sisältyy kalliita erityispalveluja, jos matkanjärjestäjä on joutunut palvelut maksamaan eikä voi saada syntyneitä kustannuksia takaisin.

Peruuttamisoikeutta voitaisiin rajoittaa esimerkiksi ajallisesti määräämällä ehdoissa aikaraja, jonka jälkeen oikeutta ei enää ole. Sopimusehdoissa voitaisiin myös täsmentää tai rajoittaa peruuttamiseen oikeuttavia syitä tai määrätä peruuttamisen edellytykseksi laissa säädettyä suuremman korvauksen maksaminen matkanjärjestäjälle. Peruuttamisoikeus voitaisiin erityisestä syystä evätä kokonaankin. Tällainen ehto voi olla perusteltu silloin, kun matkanjärjestelyistä sopimisen ja matkan alkamisen välille jää vain lyhyt aika.

Pykälän 3 momentti on sama kuin nykyinen 2 momentti.

Pykälän uuteen 4 momenttiin on siirretty nykyisin 1 momentin 3 kohdassa oleva säännös matkustajan oikeudenomistajien oikeudesta peruuttaa sopimus, jos matkustaja kuolee ennen matkaa. Matkustajan oikeudenomistajien peruuttamisoikeuteen sovellettaisiin momentin mukaan 1 momentin 3 kohdan sekä 2 ja 3 momentin säännöksiä. Oikeudenomistajien peruuttamisoikeutta voitaisiin siten rajoittaa sopimusehdoissa samoin edellytyksin kuin matkustajan peruuttamisoikeutta.

2 Voimaantulo

Matkanjärjestäjien on ehdotettujen muutosten takia uusittava matkaesitteensä ja tarkistettava joiltakin osin sopimusehtojaan. Lain vahvistamisen ja voimaantulon välille tulisi tämän takia jäädä kohtuullinen, noin kuuden kuukauden pituinen siirtymäaika.

Ehdotettua lakia sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin. Lailla ei siten olisi taannehtivia vaikutuksia sopimussuhteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valmismatkalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä marraskuuta 1994 annetun valmismatkalain (1079/1994) 2 ja 3 §, 5 §:n otsikko ja 1 momentti, 6, 7, 8 ja 15 § sekä

lisätään lakiin uusi 6 a ja 6 b § seuraavasti:

2 §

Valmismatka

Valmismatkalla tarkoitetaan tässä laissa etukäteen järjestettyä yhdistettyyn hintaan tarjottua palvelusten yhdistelmää, johon sisältyy vähintään:

1) kuljetus ja majoitus; tai

2) kuljetus tai majoitus sekä lisäksi muu kokonaisuuden kannalta olennainen matkailupalvelus; tässä tarkoitettuna palveluksena ei pidetä kuljetukseen tai majoitukseen liittyvää oheispalvelusta, kuten ruokailu-, ajanvietto- tai kokousjärjestelyjä, eikä muuta vastaavaa palvelusta, joka ei määräävästi vaikuta kokonaisuuden sisältöön ja hintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua yhdistelmää pidetään etukäteen järjestettynä, jos elinkeinonharjoittaja suunnittelee ja kokoaa yhdistelmän ennen sopimuksen tekemistä tai sopimusta tehtäessä joko itse tai matkustajan taikka matkustajaryhmän aloitteesta heidän toivomustensa mukaisesti. Yhdistelmää ei pidetä etukäteen järjestettynä, jos matkustaja tai matkustajaryhmä itse suunnittelee ja kokoaa yhdistelmän erikseen saatavilla olevista osista. Tällaista yhdistelmää ei pidetä valmismatkana, vaikka yhdistelmän kokoamisessa käytetään hyväksi elinkeinonharjoittajan esittelemiä vaihtoehtoja tai tarjoamia varausjärjestelmiä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu yhdistelmä katsotaan tarjotuksi yhdistettyyn hintaan, vaikka yhdistelmän osat hinnoitellaan tai laskutetaan erikseen, jos osia ei voi ostaa erikseen samoilla hinnoilla kuin yhdistettyinä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna majoituksena pidetään myös majoitusta perheessä. Majoituksena ei pidetä kuljetukseen liittyvää majoitusta kulkuvälineessä.

3 §

Muut määritelmät

Matkanjärjestäjällä tarkoitetaan tässä laissa sitä, joka suunnittelee ja toteuttaa valmismatkoja ja tarjoaa niitä joko itse tai muun elinkeinonharjoittajan välityksellä tai joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja.

Matkanvälittäjällä tarkoitetaan sitä, joka matkanjärjestäjän lukuun välittää valmismatkoja koskevia sopimuksia.

Matkustajalla tarkoitetaan sitä, joka on tehnyt matkanjärjestäjän tai välittäjän kanssa valmismatkaa koskevan sopimuksen tai jolla on oikeus osallistua matkalle sellaisen sopimuksen perusteella, jonka muu henkilö tai yhteisö on tehnyt matkanjärjestäjän tai välittäjän kanssa.

5 §

Matkanvälittäjän vastuu

Matkanvälittäjä vastaa matkustajalle annettavista tiedoista ja sopimuksen täyttämisestä samalla tavoin kuin matkanjärjestäjä. Tällaista vastuuta ei kuitenkaan synny, jos välittäjä toimii sellaisen matkanjärjestäjän lukuun, jolla on toimipaikka Suomessa, ja jos matkustaja on sopimusta tehtäessä selvillä tästä sekä tämän seikan vaikutuksesta hänen oikeuksiinsa.

-----

6 §

Matkaesite

Jos valmismatkasta laaditaan matkustajien saataville esite, siinä on mainittava esitteen voimassaoloaika, matkanjärjestäjän nimi ja yhteystiedot sekä seuraavat matkaa koskevat tiedot:

- 1) matkan hinta, hintaan sisältyvät palvelut, mahdolliset erikseen perittävät maksut ja maksuehdot;
- 2) matkan kohde tai kiertomatkan kohteet ja matkareitti;
- 3) matkan kesto päivinä tai viikkoina ja kiertomatkoihin myös oleskeluajat eri paikkakunnilla;
- 4) lähdön ja paluun päivämäärät sekä paikat;
- 5) kulkuväline, kuljetusmuoto, kuten reitti- tai tilauskuljetus, matkustusluokka ja alustavat aikataulut;
- 6) majoituksen muoto, sijainti, kohdevaltion sääntöjen mukainen luokitus tai muu mukavuustasoa kuvaava selvitys sekä muut pääominaisuudet, kuten saatavilla olevat palvelukset ja huoneen tai huoneiston tyyppi ja varustetaso;
- 7) yleiset tiedot Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisten tarvitsemista matkustusasiakirjoista ja niiden hankkimiseen yleensä tarvittavasta ajasta sekä matkaa ja oleskelua koskevista terveystietokysymyksistä;
- 8) vapaaehtoisen matkavakuutuksen tarve, erityisesti tarve kattaa matkan peruuttamisesta koituvat kulut vakuutuksella;
- 9) vaaditaanko matkan toteuttamiseen vähimmäismäärä matkustajia ja milloin matkan mahdollisesta peruuttamisesta vähäisen osanottajamäärän takia viimeistään ilmoitetaan;
- 10) onko matkanjärjestäjä tai matkanvälittäjä asettanut valmismatkaliikkeista annetun lain (/) 9 §:ssä tarkoitetun vakuuden, minkä valtion lain mukaan vakuus on asetettu ja kattaa vakuus tarjotun matkan.

6 a §

Sopimusehdot

Matkasopimukseen sovellettavat ehdot on otettava esitteeseen tai pidettävä ne muulla tavoin matkustajan saatavilla kirjallisina tai sähköisesti siten, että matkustaja voi tallentaa ja toisintaa ne muuttumattomina. Esitteessä on tällöin viitattava sovellettaviin ehtoihin sekä mainittava, mistä ne voi saada tai, jos ehdot on julkaistu matkanjärjestäjän muussa esitteessä, missä ne on julkaistu.

Sopimusehdoissa on mainittava 10, 15 ja 18 §:ssä säädetyt matkustajan oikeudet ja velvollisuudet. Lisäksi on mainittava, milloin matkustajaa sitova sopimus lain tai sopimusehtojen mukaan syntyy.

6 b §

Ennakkotietojen ja ehtojen sitovuus

Esitteessä tai muuten etukäteen kirjallisesti tai sähköisesti ilmoitetut sopimusehdot ja muut tiedot sitovat matkanjärjestäjää. Ehtoja ja muita tietoja saa kuitenkin muuttaa, jos matkanjärjestäjä on nimenomaisesti varannut itselleen oikeuden muutoksiin ja ilmoittanut muutoksesta selkeästi matkustajalle ennen sopimuksen päättämistä taikka jos muutoksesta on myöhemmin sovittu.

7 §

Tiedot ennen sopimuksen päättämistä

Matkanjärjestäjän on huolehdittava siitä, että matkustaja ennen sopimuksen päättämistä saa 6 §:ssä tarkoitetut tiedot sekä 6 a §:ssä tarkoitetut sopimusehdot. Sopimusehdot ja 6 §:n 10 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettava kirjallisina tai 6 a §:n 1 momentissa tarkoitetulla pysyvällä tavalla sähköisesti.

Jos sopimus tehdään vähän ennen matkaa ja sopimusehtojen antaminen kirjallisina tai pysyvällä tavalla sähköisesti olisi tämän takia kohtuuttoman hankalaa, voidaan matkustajalle antaa tiedot ehdoista muulla sopivalla tavalla.

8 §

Muut ennen matkaa annettavat tiedot

Matkanjärjestäjän on hyvissä ajoin ennen matkan alkamista ilmoitettava matkustajalle tiedot kuljetusyhteisistä aikatauluineen sekä huomautettava matkustajan mahdollisesta velvollisuudesta tarkistaa paluukuljetusta koskevat tiedot matkakohteessa. Lisäksi on annettava muita matkustajalle tarpeellisia tietoja, kuten ohjeita matkan aikana mahdollisesti sattuvan sairauden, onnettomuuden tai muun vastaavan tapahtuman varalta.

Jos matkanjärjestäjällä ei ole matkakohteessa henkilökuntaa, joka voi avustaa matkustajaa 16 §:ssä säädetyn mukaisesti, matkanjärjestäjän on ilmoitettava matkustajalle matkanjärjestäjän tai välittäjän paikallisen edustajan nimi ja yhteystiedot tai vastaavat tiedot paikallisista toimipaikoista, joihin matkustaja voi vaikeuksissa ottaa yhteyttä. Jos tällaisia edustajia tai toimipaikkoja ei ole, matkustajalle on ilmoitettava, miten hän tarvittaessa saa yhteyden matkanjärjestäjään tai välittäjään.

Jos matkalle osallistuu alaikäinen ilman huoltajaa, matkanjärjestäjän on annettava hänen huoltajalleen tiedot, joiden avulla alaikäiseen tai hänestä matkakohteessa vastuussa olevaan henkilöön saadaan suoraan yhteys.

Matkanjärjestäjän on huomautettava matkustajalle matkaan mahdollisesti liittyvistä erityisistä riskeistä ja tuotava esille myös matkustajan oma vastuu turvallisuudestaan, vakuutusten tarpeellisuus sekä se, että ulkomailla henkilöiden turvallisuudesta vastaavat ensisijaisesti kyseisen maan viranomaiset.

15 §

Matkustajan oikeus peruuttaa sopimus

Matkustajalla on oikeus peruuttaa sopimus, jos:

1) hänellä on perusteltua syytä uskoa, ettei matkaa voida 12 §:n 1 momentissa tarkoitettun tilanteen takia toteuttaa sovitulla tavalla tai hänen henkeään tai terveyttään vaarantamatta;

2) matkanjärjestäjä on 14 §:n perusteella olennaisesti korottanut matkan hintaa tai tehnyt sopimusehdon perusteella muita olennaisia muutoksia sopimukseen; tai

3) matkustaja on estynyt osallistumasta matkalle häntä kohdanneen odottamattoman ja vakavan tapahtuman takia ja sopimuksen peruuttamiseen on sen vuoksi painava syy.

Matkustajan oikeutta peruuttaa sopimus 1 momentin 3 kohdan perusteella voidaan sopimusehdoissa rajoittaa, jos kustannukset matkan peruuttamisesta jäisivät kokonaan tai pääasiassa matkanjärjestäjän kannettavaksi sen vuoksi, että matkaa ei voida saada myydyksi toiselle matkan yksilöllisyyden, erityisluonteen tai muun merkitykseltään vastaavan syyn takia.

Peruuttamisesta on ilmoitettava matkanjärjestäjälle viivytyksettä ja, jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, esitettävä luotettava selvitys matkalle lähdön estäneestä tapahtumasta. Matkanjärjestäjän on viivytyksettä palautettava matkustajan maksusuoritukset. Jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, matkanjärjestäjä saa periä kohtuullisen korvauksen peruuttamisesta aiheutuvista tarpeellisista toimenpiteistä.

Jos matkustaja kuolee ennen matkaa, oikeudenomistajien oikeudesta peruuttaa sopimus on voimassa, mitä 1 momentin 3 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki**valmismatkalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä marraskuuta 1994 annetun valmismatkalain (1079/1994) 2 ja 3 §, 5 §:n otsikko ja 1 momentti, 6, 7, 8 ja 15 § sekä
lisätään lakiin uusi 6 a ja 6 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Valmismatka

Valmismatkalla tarkoitetaan tässä lais-
sa etukäteen järjestettyä yhdistettyyn
hintaan tarjottua palvelusten yhdistel-
mää, johon sisältyy vähintään:

1) kuljetus ja majoitus; tai
2) kuljetus tai majoitus sekä lisäksi
muu kokonaisuuden kannalta olennainen
matkailupalvelus; tässä tarkoitettuna
palveluksena ei pidetä kuljetukseen tai
majoitukseen liittyvää oheispalvelusta,
kuten ruokailu-, ajanvietto- tai kokous-
järjestelyjä, eikä muuta vastaavaa palve-
lusta, joka ei määräävästi vaikuta koko-
naisuuden sisältöön ja hintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua yh-
distelmää pidetään etukäteen järjestetty-
nä, jos elinkeinonharjoittaja on suunnit-
ellut ja koonnut sen valmiiksi tai jos
yhdistelmä on sopimusta tehtäessä koot-
tavissa elinkeinonharjoittajan ennakoita
suunnittelemista vaihtoehtoisista osista.
Yhdistelmää pidetään valmismatkana,
vaikka sen eri osat hinnoitellaan tai las-
kutetaan erikseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna ma-
joituksena ei pidetä kuljetukseen liitty-

2 §

Valmismatka

Valmismatkalla tarkoitetaan tässä lais-
sa etukäteen järjestettyä yhdistettyyn
hintaan tarjottua palvelusten yhdistel-
mää, johon sisältyy vähintään:

1) kuljetus ja majoitus; tai
2) kuljetus tai majoitus sekä lisäksi
muu kokonaisuuden kannalta olennainen
matkailupalvelus; tässä tarkoitettuna
palveluksena ei pidetä kuljetukseen tai
majoitukseen liittyvää oheispalvelusta,
kuten ruokailu-, ajanvietto- tai kokous-
järjestelyjä, eikä muuta vastaavaa palve-
lusta, joka ei määräävästi vaikuta koko-
naisuuden sisältöön ja hintaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua yh-
distelmää pidetään etukäteen järjestetty-
nä, jos elinkeinonharjoittaja *suunnittelee*
ja kokoaa yhdistelmän ennen sopimuk-
sen tekemistä tai sopimusta tehtäessä
joko itse tai matkustajan taikka matkus-
tajaryhmän aloitteesta heidän toivomus-
tensa mukaisesti. Yhdistelmää ei pidetä
etukäteen järjestettynä, jos matkustaja
tai matkustajaryhmä itse suunnittelee ja
kokoaa yhdistelmän erikseen saatavilla
olevista osista. Tällaista yhdistelmää ei
pidetä valmismatkana, vaikka yhdistel-
män kokoamisessa käytetään hyväksi
elinkeinoharjoittajan esittelemiä vaih-
toehtoja tai tarjoamia varausjärjestel-
miä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu yhdis-
telmä katsotaan tarjotuksi yhdistettyyn
hintaan, vaikka yhdistelmän osat hinnoi-
tellaan tai laskutetaan erikseen, jos osia
ei voi ostaa erikseen samoilla hinnoilla
kuin yhdistettyinä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna ma-
joituksena *pidetään myös majoitusta*

vää majoitusta kulkuvälineessä.

3 §

Muut määritelmät

Matkanjärjestäjällä tarkoitetaan tässä laissa sitä, joka suunnittelee ja toteuttaa valmismatkoja ja tarjoaa niitä joko itse tai muun elinkeinonharjoittajan välityksellä.

Matkustajalla tarkoitetaan sitä, joka on tehnyt matkanjärjestäjän tai välittäjän kanssa valmismatkaa koskevan sopimuksen tai jolla on oikeus osallistua matkalle sellaisen sopimuksen perusteella, jonka muu henkilö tai yhteisö on tehnyt matkanjärjestäjän tai välittäjän kanssa.

5 §

Valmismatkan välittäjän vastuu

Valmismatkan välittänyt elinkeinonharjoittaja vastaa matkustajalle annettavista tiedoista ja sopimuksen täyttämisestä samalla tavoin kuin matkanjärjestäjä. Tällaista vastuuta ei kuitenkaan synny, jos välittäjä toimii sellaisen matkanjärjestäjän lukuun, jolla on toimipaikka Suomessa, ja jos matkustaja on sopimusta tehtäessä selvillä tästä sekä tämän seikan vaikutuksesta hänen oikeuksiinsa.

6 §

Matkaesite

Jos valmismatkasta laaditaan matkustajien saataville esite, siinä on mainittava matkasopimukseen sovellettavat yleiset ehdot ja matkaa koskevat keskeiset tiedot.

Esitteessä ilmoitetut sopimusehdot ja muut tiedot sitovat matkanjärjestäjää. Ehtoja ja muita tietoja saa kuitenkin muuttaa, jos matkanjärjestäjä on esitteessään varannut itselleen oikeuden muutoksiin ja ilmoittanut muutoksesta selkeästi matkustajalle ennen sopimuksen päättämistä taikka jos muutoksesta

perheessä. Majoituksena ei pidetä kuljetukseen liittyvää majoitusta kulkuvälineessä.

3 §

Muut määritelmät

Matkanjärjestäjällä tarkoitetaan tässä laissa sitä, joka suunnittelee ja toteuttaa valmismatkoja ja tarjoaa niitä joko itse tai muun elinkeinonharjoittajan välityksellä tai joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja.

Matkanvälittäjällä tarkoitetaan sitä, joka matkanjärjestäjän lukuun välittää valmismatkoja koskevia sopimuksia.

Matkustajalla tarkoitetaan sitä, joka on tehnyt matkanjärjestäjän tai välittäjän kanssa valmismatkaa koskevan sopimuksen tai jolla on oikeus osallistua matkalle sellaisen sopimuksen perusteella, jonka muu henkilö tai yhteisö on tehnyt matkanjärjestäjän tai välittäjän kanssa.

5 §

Matkanvälittäjän vastuu

Matkanvälittäjä vastaa matkustajalle annettavista tiedoista ja sopimuksen täyttämisestä samalla tavoin kuin matkanjärjestäjä. Tällaista vastuuta ei kuitenkaan synny, jos välittäjä toimii sellaisen matkanjärjestäjän lukuun, jolla on toimipaikka Suomessa, ja jos matkustaja on sopimusta tehtäessä selvillä tästä sekä tämän seikan vaikutuksesta hänen oikeuksiinsa.

6 §

Matkaesite

Jos valmismatkasta laaditaan matkustajien saataville esite, siinä on mainittava *esitteen voimassaoloaika, matkanjärjestäjän nimi ja yhteystiedot sekä seuraavat matkaa koskevat tiedot:*

1) *matkan hinta, hintaan sisältyvät palvelut, mahdolliset erikseen perittävät maksut ja maksuehdot;*

2) *matkan kohde tai kiertomatkan kohteet ja matkareitti;*

3) *matkan kesto päivinä tai viikkoina ja kiertomatkoista myös oleskeluajat eri paikkakunnilla;*

on myöhemmin sovittu.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä esitteeseen laatimisesta sekä siinä mainittavista sopimusehdoista ja muista tiedoista.

4) lähdön ja paluun päivämäärät sekä paikat;

5) kulkuväline, kuljetusmuoto, kuten reitti- tai tilauskuljetus, matkustusluokka ja alustavat aikataulut;

6) majoituksen muoto, sijainti, kohdevaltion sääntöjen mukainen luokitus tai muu mukavuustasoa kuvaava selvitys sekä muut pääominaisuudet, kuten saatavilla olevat palvelukset ja huoneen tai huoneiston tyyppi ja varustetaso;

7) yleiset tiedot Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisten tarvitsemista matkustusasiakirjoista ja niiden hankkimiseen yleensä tarvittavasta ajasta sekä matkaa ja oleskelua koskevista terveystieteellisistä;

8) vapaaehtoisen matkavakuutuksen tarve, erityisesti tarve kattaa matkan peruuttamisesta koituvat kulut vakuutusella;

9) vaaditaanko matkan toteuttamiseen vähimmäismäärä matkustajia ja milloin matkan mahdollisesta peruuttamisesta vähäisen osanottajamäärän takia viimeistään ilmoitetaan;

10) onko matkanjärjestäjä tai matkanvälittäjä asettanut valmismatkaliikkeistä annetun lain (/) 9 §:ssä tarkoitetun vakuuden, minkä valtion lain mukaan vakuus on asetettu ja kattaako vakuus tarjotun matkan.

6 a §

Sopimusehdot

Matkasopimukseen sovellettavat ehdot on otettava esitteeseen tai pidettävä ne muulla tavoin matkustajan saatavilla kirjallisina tai sähköisesti siten, että matkustaja voi tallentaa ja toisintaa ne muuttumattomina. Esitteessä on tällöin viitattava sovellettaviin ehtoihin sekä mainittava, mistä ne voi saada tai, jos ehdot on julkaistu matkanjärjestäjän muussa esitteessä, missä ne on julkaistu.

Sopimusehdoissa on mainittava 10, 15 ja 18 §:ssä säädetyt matkustajan oikeudet ja velvollisuudet. Lisäksi on mainittava, milloin matkustajaa sitova sopimus lain tai sopimusehtojen mukaan syntyy.

6 b §

Ennakkotietojen ja ehtojen sitovuus

Esitteessä tai muuten etukäteen kirjallisesti tai sähköisesti ilmoitetut sopimusehdot ja muut tiedot sitovat matkanjärjestäjää. Ehtoja ja muita tietoja saa kuitenkin muuttaa, jos matkanjärjestäjä on nimenomaisesti varannut itselleen

oikeuden muutoksiin ja ilmoittanut muutoksesta selkeästi matkustajalle ennen sopimuksen päättämistä taikka jos muutoksesta on myöhemmin sovittu.

7 §

Tiedot ennen sopimuksen päättämistä

Matkanjärjestäjän on ennen sopimuksen päättämistä annettava matkustajalle tiedot matkan sisällöstä, tarvittavista matkustusasiakirjoista, matkaa ja oleskelua koskevista terveystieteiläksistä sekä sopimukseen sovellettavista ehdoista. Sopimusehdot on annettava matkustajalle kirjallisina, jollei ehtoja ole julkaistu matkustajan saatavilla olevassa esitteessä.

Jos sopimus tehdään vähän ennen matkaa ja sopimusehtojen antaminen kirjallisina olisi tämän takia kohtuuttoman hankalaa, voidaan matkustajalle antaa tiedot ehdoista muulla sopivalla tavalla.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä tietoja matkustajalle on annettava ennen sopimuksen päättämistä.

8 §

Muut ennen matkaa annettavat tiedot

Matkanjärjestäjän on hyvissä ajoin ennen matkan alkamista ilmoitettava matkustajalle tiedot kuljetusyhteisistä aikatauluineen. Lisäksi on annettava muita matkustajalle tarpeellisia tietoja, kuten ohjeita matkan aikana mahdollisesti sattuvan sairauden, onnettomuuden tai muun vastaavan tapahtuman varalta.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä tietoja matkustajalle on annettava ennen matkaa.

7 §

Tiedot ennen sopimuksen päättämistä

Matkanjärjestäjän on huolehdittava siitä, että matkustaja ennen sopimuksen päättämistä saa 6 §:ssä tarkoitetut tiedot sekä 6 a §:ssä tarkoitetut sopimusehdot. Sopimusehdot ja 6 §:n 10 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettava kirjallisina tai 6 a §:n 1 momentissa tarkoitetulla pysyvällä tavalla sähköisesti.

Jos sopimus tehdään vähän ennen matkaa ja sopimusehtojen antaminen kirjallisina tai pysyvällä tavalla sähköisesti olisi tämän takia kohtuuttoman hankalaa, voidaan matkustajalle antaa tiedot ehdoista muulla sopivalla tavalla.

8 §

Muut ennen matkaa annettavat tiedot

Matkanjärjestäjän on hyvissä ajoin ennen matkan alkamista ilmoitettava matkustajalle tiedot kuljetusyhteisistä aikatauluineen sekä huomautettava matkustajan mahdollisesta velvollisuudesta tarkistaa paluukuljetusta koskevat tiedot matkakohteessa. Lisäksi on annettava muita matkustajalle tarpeellisia tietoja, kuten ohjeita matkan aikana mahdollisesti sattuvan sairauden, onnettomuuden tai muun vastaavan tapahtuman varalta.

Jos matkanjärjestäjällä ei ole matkakohhteessa henkilökuntaa, joka voi avustaa matkustajaa 16 §:ssä säädetyn mukaisesti, matkanjärjestäjän on ilmoitettava matkustajalle matkanjärjestäjän tai välittäjän paikallisen edustajan nimi ja yhteystiedot tai vastaavat tiedot paikallisista toimipaikoista, joihin matkustaja voi vaikeuksissa ottaa yhteyttä. Jos tällaisia edustajia tai toimipaikkoja ei ole, matkustajalle on ilmoitettava, miten hän tarvittaessa saa yhteyden matkanjärjestäjään tai välittäjään.

Jos matkalle osallistuu alaikäinen ilman huoltajaa, matkanjärjestäjän on annettava hänen huoltajalleen tiedot,

joiden avulla alaikäiseen tai hänestä matkakohteessa vastuussa olevaan henkilöön saadaan suoraan yhteys.

Matkanjärjestäjän on huomautettava matkustajalle matkaan mahdollisesti liittyvistä erityisistä riskeistä ja tuotava esille myös matkustajan oma vastuu turvallisuudestaan, vakuutusten tarpeellisuus sekä se, että ulkomailla henkilöiden turvallisuudesta vastaavat ensisijaisesti kyseisen maan viranomaiset.

15 §

Matkustajan oikeus peruuttaa sopimus

Matkustajalla on oikeus peruuttaa sopimus, jos:

1) hänellä on perusteltua aihetta uskoa, ettei matkaa voida 12 §:n 1 momentissa tarkoitetun tilanteen takia toteuttaa sovitulla tavalla tai hänen henkeään tai terveyttään vaarantamatta;

2) matkanjärjestäjä on 14 §:n perusteella olennaisesti korottanut matkan hintaa tai tehnyt sopimusehdon perusteella muita olennaisia muutoksia sopimukseen; tai

3) matkustajaa kohdanneen odottamattoman ja vakavan tapahtuman vuoksi olisi kohtuutonta vaatia häntä lähtemään matkalle; jos matkustaja kuolee ennen matkaa, on hänen oikeudenomistajillaan oikeus peruuttaa sopimus.

Peruuttamisesta on ilmoitettava matkanjärjestäjälle viivytyksettä ja, jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, esitettävä luotettava selvitys matkalle lähdön estäneestä tapahtumasta. Matkanjärjestäjän on viivytyksettä palautettava matkustajan maksusuoritukset. Jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, matkanjärjestäjä saa periä kohtuullisen korvauksen peruuttamisesta aiheutuvista tarpeellisista toimenpiteistä.

15 §

Matkustajan oikeus peruuttaa sopimus

Matkustajalla on oikeus peruuttaa sopimus, jos:

1) hänellä on perusteltua aihetta uskoa, ettei matkaa voida 12 §:n 1 momentissa tarkoitetun tilanteen takia toteuttaa sovitulla tavalla tai hänen henkeään tai terveyttään vaarantamatta;

2) matkanjärjestäjä on 14 §:n perusteella olennaisesti korottanut matkan hintaa tai tehnyt sopimusehdon perusteella muita olennaisia muutoksia sopimukseen; tai

3) *matkustaja on estynyt osallistumasta matkalle häntä kohdanneen odottamattoman ja vakavan tapahtuman takia ja sopimuksen peruuttamiseen on sen vuoksi painava syy.*

Matkustajan oikeutta peruuttaa sopimus 1 momentin 3 kohdan perusteella voidaan sopimusehdoissa rajoittaa, jos kustannukset matkan peruuttamisesta jäisivät kokonaan tai pääasiassa matkanjärjestäjän kannettavaksi sen vuoksi, että matkaa ei voida saada myydyksi toiselle matkan yksilöllisyyden, erityisluonteen tai muun merkitykseltään vastaavan syyn takia.

Peruuttamisesta on ilmoitettava matkanjärjestäjälle viivytyksettä ja, jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, esitettävä luotettava selvitys matkalle lähdön estäneestä tapahtumasta. Matkanjärjestäjän on viivytyksettä palautettava matkustajan maksusuoritukset. Jos sopimus peruutetaan 1 momentin 3 kohdan perusteella, matkanjärjestäjä saa periä kohtuullisen korvauksen peruuttamisesta aiheutuvista tarpeellisista toimenpiteistä.

Jos matkustaja kuolee ennen matkaa,

oikeudenomistajien oikeudesta peruuttaa sopimus on voimassa, mitä 1 momentin 3 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa säädetään.

---

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Lag

om ändring av lagen om paketresor

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 28 november 1994 om paketresor (1079/1994) 2 och 3 §, 5 § rubriken och 1 mom., 6, 7, 8 och 15 § samt fogas till lagen nya 6 a och 6 b § som följer:

2 §

Paketresa

Med *paketresa* avses i denna lag en i förväg ordnad kombination av tjänster som bjuds ut till ett gemensamt pris och som består av åtminstone

1) transport och inkvartering, eller

2) transport eller inkvartering samt dessutom en annan turisttjänst som är väsentlig med hänsyn till helheten. Såsom en här avsedd tjänst betraktas inte tjänster som är förknippade med transport eller inkvartering, exempelvis arrangemang i anknytning till måltider, tidsfördriv eller sammanträden eller andra motsvarande tjänster som inte i avgörande grad påverkar helhetens innehåll och pris.

En kombination som avses i 1 mom. anses vara ordnad i förväg, om en näringsidkare planerar och sammanställer den innan avtalet ingås eller när avtalet ingås, antingen själv eller på initiativ av en resenär eller en grupp av resenärer i enlighet med deras önskemål. En kombination betraktas inte som arrangerad på förhand om resenären eller gruppen av resenärer själva planerar och sammanställer en kombination av olika till buds stående delar. En sådan kombination betraktas inte som en paketresa även om olika alternativa delar eller olika bokningssystem som en näringsidkare bjuder ut utnyttjas för att sammanställa kombinationen.

Om det inte är möjligt att köpa delarna i en kombination separat till det pris som gäller inom kombinationen anses det att en kombination som avses i 1 mom. bjuds ut till ett gemensamt pris även om de olika delarna prissätts eller faktureras separat.

Såsom ovan i 1 mom. nämnd inkvartering betraktas även inkvartering i familj. Som inkvartering räknas inte inkvartering i ett fordon i anslutning till en transport.

3 §

Övriga definitioner

Med *researrangör* avses i denna lag den som planerar och genomför paketresor och som bjuder ut dem antingen själv eller genom förmedling av en annan näringsidkare eller som för egen räkning bjuder ut paketresor som arrangeras av någon annan.

Med *reseförmedlare* avses den som för en researrangörs räkning förmedlar avtal om paketresor.

Med *resenär* avses den som har ingått ett avtal om en paketresa med en researrangör eller med en förmedlare eller som har rätt att delta i resan med stöd av ett avtal som någon annan person eller en sammanslutning ingått med researrangören eller förmedlaren.

5 §

Reseförmedlares ansvar

En reseförmedlare ansvarar på samma sätt som researrangören för information som ges till resenären och för att avtalet uppfylls. Detta ansvar bortfaller emellertid, om förmedlaren handlar för en sådan arrangörs räkning som har ett driftställe i Finland och om resenären då han eller hon ingår avtalet är medveten om detta och om hur denna omständighet påverkar hans eller hennes rättigheter.

---

6 §

Broschyr om resan

Om en broschyr tillhandahålls resenärerna skall i den anges den tid som broschyren är i kraft, researrangörens namn och kontaktuppgifter samt följande uppgifter om resan:

- 1) resans pris, de tjänster som ingår i priset, avgifter som eventuellt debiteras separat och betalningsvillkoren,
- 2) resmålet eller resmålen och resrutten för en rundresa,
- 3) resans längd i dagar eller veckor och i fråga om rundresor också tiderna för uppehållen på olika orter,
- 4) dag och ort för avresan och hemresan,
- 5) transportmedlet, transportens art såsom reguljär- eller charterflyg, resklass och preliminära tidtabeller,
- 6) inkvarteringens art och var den är belägen, kategorin enligt de regler som gäller för den stat som utgör resans mål eller annan utredning som beskriver standarden samt övriga huvudsakliga egenskaper såsom de tjänster som står till förfogande och rummets eller lägenhetens typ och utrustningsnivå,
- 7) allmän information om resehandlingar som medborgare i de stater som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet behöver och information om hur lång tid det i regel tar att få dessa handlingar samt om de hälsokrav som gäller för resan och under vistelsen,
- 8) behovet av en frivillig reseförsäkring, särskilt behovet av att genom en försäkring täcka kostnaderna som uppstår om resan annulleras,
- 9) kräver resan ett visst minsta antal deltagare och tidpunkten då meddelandet om att resan inställs till följd av för få deltagare senast lämnas,
- 10) har researrangören eller reseförmedlaren ställt i 9 § i lagen om paketreserörelser (/) avsedd säkerhet och enligt vilken stats lag har säkerheten ställts samt täcker säkerheten den resa som bjuds ut.

6 a §

Avtalsvillkor

De villkor som tillämpas på ett reseavtal skall tas in i broschyren eller finnas tillgängliga för resenären på annat sätt i skriftlig eller elektronisk form sålunda att resenären kan spara och reproducera dem i oförändrad lydelse. I broschyren skall härvid hänvisas till de tillämpliga villkoren samt nämnas var de kan fås eller, om de har publicerats i någon annan av researrangörens broschyrer, var de har publicerats.

I avtalsvillkoren skall nämnas de rättigheter och skyldigheter som resenären har enligt 10,

15 och 18 §. Dessutom skall det nämnas när ett avtal som är bindande för resenären uppkommer enligt lagen eller avtalsvillkoren.

6 b §

Förhandsinformationens och villkorens bindande verkan

Avtalsvillkoren och annan information som har lämnats på förhand i skriftlig eller elektronisk form i broschyren eller på annat sätt är bindande för researrangören. Villkoren och övriga uppgifter får dock ändras om researrangören uttryckligen har förbehållit sig rätten till ändringar och tydligt har underrättat resenären om ändringen innan avtalet ingicks eller om ändringen har överenskommit senare.

7 §

Uppgifter som skall lämnas innan ett avtal ingås

Researrangören skall se till att resenären får den information som avses i 6 § samt informeras om de avtalsvillkor som avses i 6 a § innan avtalet ingås. Avtalsvillkoren och informationen som avses i 6 § 10 punkten skall lämnas skriftligen eller i sådan varaktig elektronisk form som avses i 6 a § 1 mom.

Om ett avtal ingås strax före resan och om det därför vore oskäligt besvärligt att lämna avtalsvillkoren skriftligen eller elektroniskt i varaktig form, kan uppgifterna om villkoren lämnas resenären på något annat lämpligt sätt.

8 §

Annan information som skall ges före avresan

Researrangören skall i god tid före avresan lämna resenären information om transporter och tidtabellen för dem samt göra resenären uppmärksam på att han eller hon eventuellt är skyldig att på resmålet kontrollera uppgifterna om hemtransporten. Dessutom skall resenären ges andra nödvändiga uppgifter såsom anvisningar i händelse av sjukdom, olycksfall eller någon annan motsvarande omständighet.

Om researrangören inte har personal som kan bistå resenären på resmålet enligt 16 §, skall researrangören informera resenären om namn och kontaktuppgifter på sin eller förmedlarens lokala representant eller motsvarande uppgifter om lokala organ som resenären kan kontakta vid svårigheter. Om sådana representanter eller organ inte finns, skall resenären meddelas hur han eller hon vid behov kan få kontakt med researrangören eller förmedlaren.

Om en minderårig utan vårdnadshavare deltar i en resa, skall researrangören lämna barnets vårdnadshavare uppgifter om hur direktkontakt kan fås med den minderåriga eller med den person som ansvarar för honom eller henne på resmålet.

Researrangören skall göra resenären uppmärksam på eventuella särskilda risker som resan kan innebära och även ta fram resenärens eget ansvar för den personliga säkerheten samt behovet av försäkringar. Researrangören skall även informera resenären om att det utomlands är myndigheterna i respektive land som i första hand svarar för personernas säkerhet.

15 §

Resenärens rätt att frånträda avtalet

Resenären har rätt att frånträda avtalet, om

- 1) han har grundad anledning att tro att resan inte till följd av en situation som avses i 12 § 1 mom. kan genomföras på avtalat sätt eller så att hans liv eller hälsa inte äventyras,
- 2) researrangören enligt 14 § väsentligt höjt priset på resan eller med stöd av avtalsvillkoren gjort andra väsentliga ändringar i avtalet, eller
- 3) resenären är förhindrad att delta i resan på grund av att han eller hon har råkat ut för en oväntad och allvarlig händelse och det därför finns ett vägande skäl att frånträda avtalet.

Resenärens rätt att frånträda avtalet med stöd av 1 mom. 3 punkten kan begränsas i avtalsvillkoren om kostnaderna för en inhiberad resa skall bäras helt eller huvudsakligen av researrangören till följd av att resan inte går att sälja till någon annan på grund av resans egenart, speciella karaktär eller något annat motsvarande skäl med samma innebörd.

Researrangören skall utan dröjsmål informeras om frånträddandet. Om avtalet frånträds enligt 1 mom. 3 punkten skall dessutom framställas tillförlitlig utredning om den händelse som hindrat deltagandet i resan. Arrangören skall utan dröjsmål lämna tillbaka de betalningar som resenären erlagt. Om avtalet frånträds enligt 1 mom. 3 punkten, får arrangören uppbära en skälig ersättning för de nödvändiga åtgärder som föranletts av frånträddandet.

Om resenären avlider före avresan, gäller bestämmelserna i 1 mom. 3 punkten och 2 och 3 mom. i fråga om rättsinnehavarens rätt att frånträda avtalet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som har ingåtts innan denna lag har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Ehdotus hallituksen esitykseksi laeiksi valmismatkaliikkeistä ja rikoslain 30 luvun muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi valmismatkaliikkeistä uusi laki, joka korvaisi nykyisen valmismatkaliikkeistä annetun lain. Ehdotetun lain säännökset vastaisivat sisällöltään suurelta osin voimassa olevia lain ja asetuksen säännöksiä. Uuden lain tarve johtuu erityisesti siitä, että nykyisin asetukseen sisältyvät elinkeino-oikeudelliset säännökset siirrettäisiin perustuslain vaatimuksia vastaavasti lain tasolle. Siirrosta aiheutuu lakiin muutostarpeita siinä määrin, että lain kirjoittaminen kokonaan uudelleen on perusteltua.

Ehdotetun lain soveltamisala olisi jonkin verran nykyistä laajempi. Lakia sovellettaisiin myös lentokuljetusten järjestämiseen ja tarjoamiseen kuluttajille, jos kuljetuksen järjestää ja tarjoaa muu kuin lentoliikenteen harjoittaja tai ehdotetun lain mukaisesti rekisteriin merkitty matkanjärjestäjä. Nykyinen sääntely koskee vain tilauslennolla tehtäviä kuljetuksia, mutta muutoksella katettaisiin myös reittilennolla tehtävät kuljetukset.

Valmismatkaliikkeen harjoittajien rekisteröintiä ja vakuuden asettamisvaatimuksia koskevat säännökset vastaavat vähäisin tarkennuksin voimassa olevaa lakia. Matkanvälittäjän velvollisuutta asettaa vakuus päämiehenään toimivan ulkomaisen matkanjärjestäjän puolesta tarkennettaisiin niin, että tällainen velvollisuus on välittäjällä vain, jos hänen päämiehensä ei ole asettanut niin sanotun pakettimatkadirektiivin 7 artiklan mukaista vakuutta tai jos päämiehen kotipaikka on muussa kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Rekisteröinnin edellytyksiin lisättäisiin vaatimus, jonka mukaan luonnollisen henkilön on oltava täysi-ikäinen. Lisäksi vaadittaisiin, ettei hän ole konkurssissa eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu.

Valmismatkaliikerikoksesta säädetty enimmäisrangaistus ehdotetaan korotettavaksi kuuden kuukauden vankeusrangaistuksesta yhden vuoden vankeusrangaistukseen. Samalla rangaistussäännökset siirrettäisiin rikoslakiin.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin niihin läheisesti liittyvä laki valmismatkalain muuttamisesta eli noin kuuden kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

_____

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 Johdanto	3
2 Nykytila	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	3
2.2 Euroopan unionin ja Pohjoismaiden lainsäädäntö	5
2.3 Nykytilan arviointi	7
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	8
3.1 Tavoitteet	8
3.2 Soveltamisala	8
3.3 Rekisteröintijärjestelmä	9
3.4 Vakuusjärjestelmä	9
4 Esityksen vaikutukset	10
4.1 Vaikutukset valtiontalouteen ja viranomaisten toimintaan	10
4.2 Vaikutukset matkailualan yrityksiin	10
5 Asian valmistelu	10
6 Riippuvuus muista esityksistä	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	12
1 Lakiehdotusten perustelut	12
1.1 Laki valmismatkaliikkeistä	12
1.2 Rikoslaki	17
2 Voimaantulo	17
3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	17
LAKIEHDOTUKSET	19
valmismatkaliikkeistä	19
rikoslain 30 luvun muuttamisesta	26
LAGFÖRSLAG	27
om paketreserörelser	27
om ändring av 30 kap. i strafflagen	34

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Valmismatkaliiketoiminnan luotettavuus ja matkustajien taloudellinen turvallisuus on pyritty varmistamaan rekisteröintijärjestelmällä. Rekisteröinnin olennaisena edellytyksenä on se, että matkanjärjestäjä on asettanut maksukyvyttömyytensä varalta Kuluttajavirastolle vakuuden, jonka tulee olla riittävä valmismatkoista johtuvien vastuiden kattamiseen.

Kuluttajaviraston valmismatkaliikerekisterissä oli vuoden 2007 alussa 795 yritystä. Näistä 412 oli vakuusvelvollisia matkanjärjestäjiä. Sellaisia matkanjärjestäjiä, jotka on vapautettu vakuuden asettamisesta, oli 261 ja matkanvälittäjiä 122. Kuluttajavirastolle oli asetettu vakuuksia yhteensä noin 150 miljoonan euron arvosta.

Vuonna 2006 uusia yrityksiä merkittiin rekisteriin 62. Näistä yhdeksän rekisteröitiin matkanvälittäjiksi. Samana vuonna rekisteristä poistettiin 64 yritystä.

Tilastokeskuksen matkailutilaston mukaan suomalaisten tekemät vapaa-ajan ulkomaanmatkat ovat vuosi vuodelta lisääntyneet. Vuonna 2002 suomalaiset tekivät 2 662 000 vapaa-ajan ulkomaanmatkaa. Vuonna 2005 vapaa-ajan ulkomaanmatkoja tehtiin 3 112 000. Suomen matkatoimistoalan liiton laatimien tilastojen mukaan vuonna 2000 Suomesta tehtiin lentäen 980 053 vapaa-ajan valmismatkaa. Vuonna 2005 valmismatkoja tehtiin 966 847 ja vuonna 2006 jonkin verran vähemmän eli 955 280.

Matkailuala on muuttunut viime vuosina varsin nopeasti. Perinteisten matkatoimistojen rinnalle ovat tulleet niin sanotut internetmatkatoimistot, jotka myyvät matkoja yksinomaan internetissä. Myös perinteiset matkatoimistot ovat ryhtyneet myymään matkojaan myös internetin kautta. Suomen matkatoimistoalan liiton arvion mukaan kaikista Suomessa myydyistä valmismatkoista verkkokaupan osuus on vajaan 10 prosenttia. Lentäen tehdyistä valmismatkoista kuitenkin jo joka kolmas myydään internetin välityksellä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Laki ja asetus valmismatkaliikkeistä

Valmismatkaliikkeistä annettu laki (1080/1994) ja asetus (366/1995) tulivat voimaan vuonna 1995. Laki sisältää muun muassa säännökset valmismatkaliikkeen harjoittajan rekisteröitymisestä, maksukyvyttömyyden varalta asetettavasta vakuudesta ja valmismatkaliikkeen harjoittajiin kohdistuvasta viranomaisvalvonnasta.

Valmismatkaliikkeen harjoittamisella tarkoitetaan laissa valmismatkalain (1079/1994) soveltamisalaan kuuluvien valmismatkojen järjestämistä, tarjontaa tai välittämistä. Valmismatkalaisissa oleva valmismatkan määritelmä rajaa siten myös valmismatkaliikkeistä annetun lain soveltamisalaa.

Valmismatkaliikettä saa harjoittaa vain valmismatkaliikerekisteriin merkitty elinkeinonharjoittaja. Rekisteriviranomaisena toimii Kuluttajavirasto. Rekisteröinti antaa oikeuden harjoittaa valmismatkaliikettä matkanjärjestäjänä, matkanvälittäjänä tai molempina sen mukaan kuin rekisteröintipäätöksessä on määrätty.

Matkanjärjestäjällä tarkoitetaan valmismatkaliikkeen harjoittajaa, joka suunnittelee ja toteuttaa valmismatkoja ja tarjoaa niitä joko itse tai muun elinkeinonharjoittajan välityksellä. Pelkkien tilauslentojen tarjoaminen kuluttajille rinnastetaan valmismatkojen järjestämiseen. Matkanvälittäjällä tarkoitetaan valmismatkaliikkeen harjoittajaa, joka matkanjärjestäjän lukuun välittää valmismatkoja koskevia sopimuksia.

Rekisteröinnin olennaisena edellytyksenä on se, että sellainen ilmoituksen tekijä, joka aikoo järjestää valmismatkoja, on asettanut Kuluttajavirastolle vakuuden konkurssin tai muun maksukyvyttömyytensä varalta. Vakuudenasettamisvelvollisuus koskee myös matkanvälittäjää silloin, kun hän toimii sellaisen ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei ole asettanut valmismatkaliikkeistä annetun lain mukaista vakuutta. Lisäksi vakuudenasettamisvelvollisuus koskee sellaista elinkeinonharjoittajaa, joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja.

Vakuus turvaa matkustajien paluukuljetuksen ja matkustajien majoituksen matkakohteessa paluukuljetukseen asti, jos sopimukseen on sisältynyt kuljetus ja majoitus. Lisäksi vakuus turvaa matkan peruuntuessa ennakkomaksun tai matkan keskeytyessä keskeytynyttä matkan osaa vastaavan hinnan korvaamisen kuluttajalle. Laissa on myös säännökset hyväksyttävän vakuuden suuruudesta ja muusta sen sisällöstä.

Kuluttajavirastolla on oikeus vapauttaa valmismatkaliikkeen harjoittaja vakuudenasettamisvelvollisuudesta tietyissä tilanteissa, joissa vakuutta ei valmismatkaliiketoiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen voida pitää tarpeellisena.

Valmismatkaliikkeen harjoittaja on myös velvollinen ilmoittamaan Kuluttajavirastolle sellaisesta toimintansa laatuun tai laajuuteen koskevasta muutoksesta, joka vaikuttaa vakuudenasettamisvelvollisuuteen tai vakuuden hyväksyttävyyteen.

Asetuksessa säädetään tarkemmin valmismatkaliikerekisteriin merkittävistä tiedoista, rekisteri-ilmoituksesta, vakuuden hyväksyttävyydestä, vakuusvelvollisuudesta vapauttamisesta ja kirjanpidosta.

Valmismatkalaki ja asetus valmismatkasta annettavista tiedoista

Valmismatkalaki ja asetus valmismatkasta annettavista tiedoista (1085/1994) koskevat valmismatkojen markkinointia ja valmismatkoista tehtäviä sopimuksia. Valmismatkalla tarkoitetaan etukäteen järjestettyä ja yhdistettyyn hintaan tarjottua matkailupalvelusten yhdistelmää, johon sisältyy kuljetus ja majoitus taikka toinen näistä ja lisäksi muu kokonaisuuden kannalta olennainen matkailupalvelus. Lakia sovelletaan vain silloin, kun matkan tarjoaa matkailupalveluja muutoin kuin satunnaisesti järjestävä tai välittävä elinkeinonharjoittaja vastiketta vastaan ja matka kestää yli 24 tuntia tai sisältää majoituksen yön aikana.

Matkanjärjestäjällä on velvollisuus antaa matkustajalle määrättyjä matkaa ja sopimusehtoja koskevia tietoja sopimusta tehtäessä ja sitä edeltävässä matkan markkinoinnissa. Matkaesitteessä olevat tiedot ovat pääsääntöisesti matkanjärjestäjää sitovia.

Lain sopimusoikeudelliset säännökset koskevat muun muassa matkanjärjestäjän ja matkustajan oikeutta peruuttaa matka, matkan hinnan muutoksia sekä matkanjärjestäjän sopimusrikkomuksia ja niiden seuraamuksia.

2.2 Euroopan unionin ja Pohjoismaiden lainsäädäntö

Euroopan unioni

Euroopan yhteisöjen neuvosto antoi vuonna 1990 direktiivin matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista (90/314/ETY). Valmismatkalailloilla ja valmismatkasta annettavista tiedoista annetulla asetuksella saatettiin voimaan direktiivin vaatima markkinointi- ja sopimusoikeudellinen sääntely. Valmismatkaliikkeistä annetulla lailla ja asetuksella pantiin täytäntöön direktiivin 7 artiklan edellyttämä vakuussääntely.

Direktiivin 7 artiklan mukaan sopimuksen osapuolena olevan matkanjärjestäjän tai välittäjän on asetettava maksukyvyttömyyden varalta riittävä vakuus suoritettujen maksujen palauttamisen ja kuluttajan paluukuljetuksen turvaamiseksi.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on antanut kolme ennakkoratkaisua direktiivin 7 artiklan tulkintaa koskevissa asioissa. Asiassa C-364/96, Verein für Konsumenteninformation (Kok. 1998 s. I-2949) oli kysymys siitä, kuuluvatko matkapaketin ostajan hotellinpitäjälle toiseen kertaan maksamat hotellikulut matkanjärjestäjän maksukyvyttömyystilanteessa 7 artiklan tarkoittamiin suoritettuihin maksuihin.

Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että 7 artiklan soveltamisalaan kuuluu suoritettujen maksujen palauttamisen osalta tilanne, jossa matkapaketin ostaja, joka on maksanut majoituskulunsa ennen matkaa matkanjärjestäjälle, pakotetaan maksamaan samat kulut hotellinpitäjälle matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden vuoksi, koska hän ei muuten voi lähteä hotellista paluumatkalleen.

Asiassa C-140/97, Rechberger ym. (Kok. 1999 s. I-3499) oli kyse muun muassa siitä, kuuluuko rajatulle kuluttajaryhmälle lähes ilmaiseksi tarjottu matka direktiiviin 7 artiklan soveltamisalaan. Matkoja oli tarjottu erään sanomalehden tilaajille, joiden piti maksaa vain lentokenttäverot ja lisämaksu yhden hengen huoneesta, jos he matkustivat yksin, tai pelkästään lentokenttäverot, jos he matkustivat vähintään yhden täyden maksavan henkilön kanssa. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan 7 artiklaa sovelletaan myös tällaisiin matkoihin.

Asia C-178/94, Dillenkofer (Kok. 1996 s. I-4845) koski valtion korvausvastuuta matkustajille, jotka kärsivät vahinkoa 7 artiklan puutteellisen täytäntöönpanon takia. Tuomiosta voidaan päätellä, ettei kuluttajalle saa aiheutua mitään menetystä pakettimatkan hinnasta, vaikka menetys olisi – kuten kyseisessä tapauksessa – alle 10 prosenttia matkan hinnasta. Voidaan myös todeta, että vakuuden antajan on tuomioistuimen mukaan oltava sellainen, joka ei itse ole vaarassa joutua kärsimään matkanjärjestäjän maksukyvyttömyydestä aiheutuvista seurauksista.

Ruotsi

Ruotsissa pakettimatkojen järjestäminen ja välittäminen on vapaa elinkeino, mutta matkustajien taloudellinen turvallisuus on järjestetty samaan tapaan kuin Suomessa. Direktiivin edellyttämä sääntely on Ruotsissa saatettu voimaan matkavakuuslain muuttamisesta annetulla lailla (lag (1992:1673) om ändring i resegarantilagen (1972:204)) ja pakettimatkalailloilla (lag

(1992:1672) om paketresor). Matkavakuuslain mukaan pakettimatkalaisissa tarkoitettuja pakettimatkoja järjestävän tai välittävän on ennen markkinoinnin alkua asetettava kauppakollegiolle (kommerskollegium) vakuus. Vakuuden suuruus määräytyy harjoitettavan toiminnan laadun ja laajuuden mukaisesti. Erityisestä syystä kauppakollegio voi myöntää vapautuksen vakuudenasettamisvelvollisuudesta.

Matkavakuuslaissa säädetään myös vakuuden käyttämisestä. Jos pakettimatka peruutetaan tai se ei jostain muusta syystä toteudu, matkustajan matkasta suorittamat maksut korvataan vakuudesta. Jos alkanut pakettimatka keskeytyy, voidaan vakuutta käyttää matkustajien ylläpidosta matkakohteessa ja paluumatkasta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen. Lisäksi vakuudesta voidaan maksaa matkan keskeytymiseen perustuva kohtuullinen korvaus. Matkavakuuslaki sisältää myös säännökset vakuuden käyttämisestä matkanjärjestäjän tai välittäjän konkurssissa tai muussa maksukyvyttömyystilanteessa.

Tanska

Tanskassa direktiivi on pantu täytäntöön pakettimatkalaila (lov om pakkerejser nr 472 af 1993) ja matkavakuusrahastolaila (lov om en rejsegarantifond nr 315 af 1997). Matkavakuusrahastolain mukaan matkanjärjestäjien ja sellaisten matkanvälittäjien, jotka välittävät pakettimatkoja ulkomaille, on tehtävä ilmoitus matkavakuusrahastolle (rejsegarantifond) rekisteriin merkitsemistä varten. Vain rekisteriin merkityt yritykset saavat tarjota ja myydä pakettimatkoja. Laissa säädetään rekisteröinnin edellytyksenä olevasta velvollisuudesta asettaa vakuus, joka lasketaan matkanjärjestäjän ja -välittäjän liikevaihdon perusteella. Lisäksi rekisteröityjen matkanjärjestäjien ja -välittäjien on maksettava erityinen avustusmaksu rahaston toiminnan rahoittamiseksi.

Matkavakuusrahastolaisissa säädetään myös vakuuden käyttämisestä matkanjärjestäjän maksukyvyttömyystilanteessa. Rahasto korvaa matkan peruuntuessa siitä maksetut ennakkomaksut. Alkaneen matkan keskeytyessä siitä korvataan keskeytynyttä matkan osaa vastaava hinta. Matkanjärjestäjän maksukyvyttömyystilanteessa rahasto huolehtii matkustajien paluukuljetuksista.

Norja

Norjassa direktiivin täytäntöönpano on toteutettu lailla pakettimatkoista ja matkavakuudesta (lov om pakkereiser og reisegaranti 1995 nr 57). Norjassakin matkavakuusjärjestelmää hallinnoi matkavakuusrahasto (reisegarantifond), mutta toisin kuin Tanskassa Norjassa pakettimatkojen järjestämisen edellytykseksi ei ole asetettu velvollisuutta rekisteröityä rahastoon.

Lain mukaan matkanjärjestäjän on asetettava matkavakuus. Matkanjärjestäjällä tarkoitetaan sitä, joka järjestää pakettimatkoja ja joka tarjoaa ja myy sellaisia matkoja joko itse tai jälleenmyyjän kautta. Jälleenmyyjällä tarkoitetaan sitä, joka tarjoaa tai myy matkanjärjestäjän järjestämiä pakettimatkoja. Myös sellainen jälleenmyyjä, joka myy pakettimatkoja ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, on vakuudenasettamisvelvollinen, jollei hän osoita, että ulkomainen matkanjärjestäjä on jo asettanut vakuuden.

Vakuuden laskemisesta säädetään tarkemmin matkavakuusasetuksessa (reisegarantiforskriften). Rahaston hallitus voi yksittäistapauksissa vapauttaa matkanjärjestäjän vakuudenasettamisvelvollisuudesta tai alentaa vakuuden suuruutta. Jos olosuhteet huomioon ottaen on perusteltua, hallitus voi asettaa asetuksessa säädettyä suuremman vakuusmäärän. Matkan-

järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan ilmoituksissa ja matkaesitteissä, että se on asettanut lainmukaisen vakuuden.

Laissa on myös säännökset vakuuden käyttämisestä matkanjärjestäjän maksukyvyttömyystilanteessa.

2.3 Nykytilan arviointi

Valmismatkan käsite

Valmismatka on valmismatkalaisissa määritelty etukäteen järjestetyksi ja yhdistettyyn hintaan tarjotuksi vähintään kahdesta matkailupalvelusta koostuvaksi yhdistelmäksi. Valmismatkan käsite on osoittautunut tulkinnanvaraiseksi. Koska valmismatkaliikkeistä annetun lain soveltamisala määräytyy saman käsitteen pohjalta, tulkintaepäselvyydet ovat aiheuttaneet ongelmia valmismatkaliikkeen harjoittajien rekisteröinnissä ja vakuudenasettamisvelvollisuudessa. Epätietoisuutta on ollut erityisesti siitä, mitkä internetissä tarjotut palvelukokonaisuudet ovat valmismatkoja. Samantyyppiset kokonaisuudet, joita perinteisen matkatoimiston tarjoamina on pidetty räätälöityinä valmismatkoina, on verkkotarjonnassa voitu katsoa lain soveltamisalan ulkopuolelle jääväksi yhdistelmäksi. Tähän tulkintaan on vaikuttanut erityisesti se, ettei internetissä saatavilla olevia paketteja ole pidetty etukäteen järjestettyinä, toisin kuin matkatoimiston asiakkaan pyynnöstä kokoamia paketteja. Tältä osin Suomen valvontaviranomaisen tulkinta poikkeaa muiden Pohjoismaiden käytännöstä ja myös EY:n komission käsityksestä. Erilainen tulkinta vaikuttaa vakuusvaatimukseen ja vakuudesta alan toimijoille koituihin kustannuksiin, mikä puolestaan vaarantaa alan toimijoiden yhdenmukaisen kohtelun ja voi vääristää kilpailua. Näistä syistä valmismatkan käsitteen selkeyttäminen on välttämätöntä.

Vakuusjärjestelmän toimivuus

Vuosina 2000–2006 asetettiin konkurssiin 23 valmismatkaliikerekisteriin merkittyä yritystä. Näissä konkurssissa matkustajat ovat yhtä tapausta lukuun ottamatta saaneet täyden korvauksen yrityksen asettamasta vakuudesta. Poikkeus oli Töölön Matkatoimisto Oy, joka asetettiin konkurssiin toukokuussa 2005.

Töölön Matkatoimisto Oy:n konkurssimenettelyn yhteydessä tuli ilmi, ettei yhtiön Kuluttajavirastolle asettama vakuus riittänyt kattamaan matkustajien menetyksiä siten kuin valmismatkaliikkeistä annetussa laissa edellytetään. Vakuus kattoi paluukuljetukset, mutta vain noin 36 prosenttia ennakkomaksuista. Vakuusvaateiden selvittämisen yhteydessä kävi ilmi, että yhtiö oli antanut Kuluttajavirastolle virheellisiä ja puutteellisia tietoja toimintansa laadusta ja laajuudesta, minkä vuoksi viranomaisen oli arvioinut vakuusmäärän liian pieneksi. Töölön Matkatoimiston konkurssi on johtanut myös rikostutkintaan, joka on vielä pääosin kesken.

Kokonaisuudessaan vakuusjärjestelmä vaikuttaa toimineen varsin hyvin. Töölön Matkatoimiston konkurssi on monin tavoin poikkeuksellinen ja siihen liittyy muun muassa tahallista valvontaviranomaisen harhaanjohtamista. Vakuusjärjestelmässä sinänsä ei ole havaittu sellaisia heikkouksia, jotka olisivat myötävaikuttaneet lainvastaisuuksiin, eikä järjestelmää ole tarpeen muuttaa. Rikosoikeudellisia rangaistuksia koventamalla voidaan sen sijaan pyrkiä ehkäisemään lainvastaisuuksia nykyistä tehokkaammin.

Kuluttajavirasto voi vapauttaa valmismatkaliikkeen harjoittajan vakuudenasettamisvelvollisuudesta muun muassa, jos matkustajalta perittävä ennakkomaksu on vähäinen. Vähäisyyskri-

teerin soveltaminen on ollut käytännössä varsin ongelmallista ja vapauttamisedellytyksiä koskevaa sääntelyä on tarpeen täsmentää.

Lentokuljetusten tarjoaminen

Voimassa olevan lain mukaan tilauslennolla tehtävien kuljetusten tarjoaminen suoraan kuluttajille rinnastetaan valmismatkojen järjestämiseen. Sen, joka tarjoaa tällaisia kuljetuksia, on rekisteröidyttävä matkanjärjestäjäksi ja asetettava tarvittava vakuus.

Matkailualalle on viime vuosina tullut uusia toimijoita, jotka tarjoavat kuluttajille reittilennolla tehtäviä kuljetuksia. Nämä toimijat eivät itse harjoita lentoliikennettä, vaan hankkivat kuljetukset lentoyhtiöiltä. Niiden toiminta ei siten kuulu ilmailuviranomaisten valvontavaltaan. Toimintaan ei myöskään voida soveltaa valmismatkalainsäädäntöä, koska kuljetukset on ilmoitettu reittilennoiksi eikä tilauslennoiksi.

Tällaisten yritysten toiminnassa on ollut paljonkin kuluttajaongelmia. Yritykset ovat saattaneet myydä lentolippuja kuluttajille kuukausia etukäteen ilman, että yritys olisi millään tavalla pyrkinyt varmistamaan lentokuljetuksen saatavuuden. Käytännössä kuljetukset eivät aina ole järjestyneet, lentoja on jouduttu peruuttamaan, yritys on joutunut maksuvaikeuksiin ja mennyt konkurssiin. Kuluttajansuojan kannalta on perusteltua voida rinnastaa tällaiset toimijat vakuudenasettamisvelvollisiin matkanjärjestäjiin riippumatta siitä, onko muodollisesti kyse reittilennosta vai tilauslennosta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on tarkistaa valmismatkaliikkeen harjoittamista koskevaa lainsäädäntöä siten, että sen käytännön soveltamisessa ilmi tulleet ongelmat voidaan poistaa.

Esityksessä ehdotetaan voimassa olevan lain ja asetuksen korvaamista kokonaan uudella lailla. Uuden lain tarve johtuu erityisesti siitä, että nykyisin asetuksessa olevat tarkemmat säännökset eivät kaikilta osin täytä perustuslain 80 §:n 1 momentista ja 18 §:stä johtuvaa lakitasoisuuden vaatimusta ja ne on siirrettävä lain tasolle. Lisäyksistä olisi aiheutunut muutoksia useimpiin voimassa olevan lain säännöksiin, joten lain kokonaisuudistus on katsottu paremmaksi ratkaisuksi.

3.2 Soveltamisala

Lain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi 2.3 jaksossa esitetyistä syistä siten, että laki koskisi paitsi tilauslennolla myös reittilennolla tehtävien kuljetusten järjestämistä ja tarjoamista kuluttajille. Samalla sääntelyä täsmennettäisiin myös tilauslentojen osalta niin, että laki tulee sovellettavaksi erilliskuljetuksiin silloin, kun kuljetuksen järjestää ja tarjoaa muu kuin lentoliikenteen harjoittaja tai rekisteröity matkanjärjestäjä. Tarkennus vastaa nykyisen säännöksen soveltamiskäytäntöä.

Lisäksi lain soveltamisalaan tulee ratkaisevasti vaikuttamaan valmismatkalaissa olevan valmismatkan käsitteen tarkistaminen. Tätä muutosta selvitetään tarkemmin samanaikaisesti annettavassa hallituksen esityksessä valmismatkalain muuttamisesta.

3.3 Rekisteröintijärjestelmä

Valmismatkaliikkeen harjoittajien rekisteröintiä koskeva sääntely vastaisi pääkohdiltaan voimassa olevaa sääntelyä. Ehdotetuista muutoksista useimmat johtuvat nykyisin asetukseen sisältyvien säännösten nostamisesta lain tasolle.

Uutta olisi se, että rekisteriin merkittäisiin myös tietyt toiminnanharjoittajiin kohdistetut Kuluttajaviraston tekemät kieltopäätökset. Ehdotus vastaa kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä pidettävän rekisterin merkintöjä.

Uutta on myös se, että valmismatkaliikkeen harjoittajaksi aikovan luonnollisen henkilön olisi oltava täysi-ikäinen. Valmismatkaliikkeen harjoittajana ei voisi myöskään olla henkilö, joka on konkurssissa tai jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu. Matkustajien taloudelliseen turvallisuuteen liittyvän asiakasvarojen hoidon kannalta ei ole asianmukaista, että valmismatkaliikkeen harjoittaja olisi alaikäinen tai konkurssissa. Ehdotukset vastaavat näiltäkin osin välitystoiminnan harjoittajille asetettuja vaatimuksia.

3.4 Vakuusjärjestelmä

Vakuudesta korvattavien saatavien etusijajärjestystä ehdotetaan osittain muutettavaksi. Kuten nykyisinkin, ensisijaisesti korvataan matkustajien paluukuljetuksesta aiheutuneet kustannukset. Toiseksi ja kolmanneksi korvattavien saatavalajien järjestys muuttuisi siten, että toissijaisesti korvattaisiin peruutetuista matkoista ennakolta suoritettujen maksujen ja keskeytyneen matkan lyhentymistä vastaava osa kokonaishinnasta. Vasta näiden kustannusten jälkeen korvattaisiin matkustajien majoituskustannukset matkakohteessa paluukuljetukseen asti. Uudistus turvaa nykyistä paremmin niiden kuluttajien aseman, jotka ovat suorittaneet ennen matkan alkamista varausmaksut ja kokonaishinnan loppusuoritukset, mutta joiden matka ei toteudu valmismatkaliikkeen harjoittajan maksukyvyttömyyden takia. Muutos vastaa myös täsmällisemmin direktiivin vaatimuksia.

Matkanvälittäjän velvollisuuteen asettaa vakuus ulkomaisen päämiehensä puolesta ehdotetaan lievennystä. Vakuus olisi asetettava vain, jos ulkomainen matkanjärjestäjä ei ole asettanut direktiivin 7 artiklan mukaista vakuutta tai jos matkanjärjestäjän kotipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella. Nykyisin välittäjän on asetettava vakuus, jos päämiehenä oleva matkanjärjestäjä ei ole itse asettanut Suomen kansallisen lain mukaista vakuutta. Ehdotuksessa on otettu huomioon kaksinkertaisen vaatimuksen välttämistä koskeva EU-oikeuden periaate.

Kuluttajavirastolle annettua mahdollisuutta vapauttaa valmismatkaliikkeen harjoittaja vakuudenasettamisvelvollisuudesta tarkistettaisiin. Ehdotuksen mukaan vapautus voitaisiin myöntää, jos valmismatkoista ja niihin liittyvistä palveluista ei peritä maksuja kuluttajilta ennen matkan alkamista tai jos valmismatkaan ei sisälly kuljetusta eikä valmismatkaliikkeen harjoittajan maksukyvyttömyystilanteessa ole riskiä matkan keskeytymisestä. Uutta on se, että ehdotus koskee vain kuluttajia. Ehdotus ei myöskään sisällä nykyisiä säännöksiä vakuudenasettamisvelvollisuudesta vapauttamisesta sillä perusteella, että ennen matkan päättymistä perittävä maksu on vähäinen.

Vakuusjärjestelmän toimivuuteen liittyy olennaisesti se, että valmismatkaliikkeen harjoittajat antavat Kuluttajavirastolle totuudenmukaiset tiedot vakuuden määrään tai hyväksyttävyyteen vaikuttavista seikoista. Tämän veloitteen tehostamiseksi ehdotetaan valmismatkaliikerikok-

sesta seuraavan enimmäisrangaistuksen korottamista kuuden kuukauden vankeusrangaistuksesta yhden vuoden vankeusrangaistukseen.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Vaikutukset valtiontalouteen ja viranomaisten toimintaan

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtiontalouteen. Kuluttajaviraston työmäärä tulisi kuitenkin tilapäisesti lisääntymään. Viraston olisi varmistettava, että vakuusvelvolliset valmismatkaliikkeen harjoittajat ja vakuusmäärät vastaavat tarkistettuja vaatimuksia.

4.2 Vaikutukset matkailualan yrityksiin

Esityksen yritysvaikutukset liittyvät ennen kaikkea valmismatkan käsitteen tarkistukseen ja siitä seuraaviin muutoksiin vakuusvaatimuksissa. Erikseen annettavassa hallituksen esityksessä käsitettä ehdotetaan tarkistettavaksi niin, että sen piiriin tulisivat selkeästi myös internetissä tarjotut, tyypillisesti lennosta ja hotellista kootut paketit. Valmismatkoina pidettäisiin tuon esityksen mukaan myös vaihto-oppilasmatkoja.

Vastaavasti esityksen vaikutukset kohdistuvat erityisesti internetissä toimiviin matkailuyrityksiin, joiden tarjoamista tuotteista osa tulisi lainsäädännön ja vakuusvaatimuksen piiriin. Samat vaikutukset koskisivat myös vaihto-oppilasmatkoja järjestäviä yhteisöjä. Toisaalta tietyt perinteisten matkatoimistojen tarjoamat matkat, jotka on koottu asiakkaan valinnan mukaan erikseen ostettavista palveluista ja joita on nykyisin pidetty niin sanottuina räätälöityinä valmismatkoina, jäisivät tarkistetun valmismatkakäsitteen ulkopuolelle samoin edellytyksin kuin vastaava verkkotarjonta. Muutokset merkitsevät alan toimijoille yhdenmukaisempaa kohtelua ja poistavat kilpailun vääristymiä.

On esitetty arvioita, joiden mukaisesti internetissä toimivat ja mahdollisesti muutkin matkailualan yritykset saattavat muuttaa toimintatapansa sellaiseksi, että niiden tuottamat matkapalvelut jäisivät valmismatkalainsäädännön ja vakuusvaatimuksen ulkopuolelle. Tätä arviota vastaan puhuu toisaalta se seikka, että samatkin toimijat tarjoavat esimerkiksi ”lento ja hotelli” -paketteja muissa Pohjoismaissa niin, että tarjonta kuuluu sikäläisen pakettimatkalainsäädännön ja myös vakuusvaatimusten piiriin. Muiden Pohjoismaiden Suomesta poikkeava direktiivin tulkinta ei siis ole johtanut halpojen pakettien tarjonnan loppumiseen eikä muuhunkaan toimintatapojen muuttamiseen.

5 Asian valmistelu

Oikeusministeriö asetti kauppaja- ja teollisuusministeriötä kuultuaan 2 päivänä marraskuuta 2005 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella hallituksen esitykseen muotoon laaditut ehdotukset sekä valmismatkalain että valmismatkaliikkeistä annetun lain muuttamiseksi. Työryhmän oli erityisesti selvitettävä lakien yleisen soveltamisalan ja siihen liittyvien keskeisten käsitteiden selkeyttäminen, vakuusjärjestelmän toimivuus ja mahdollinen kehittämistarve sekä matkanjärjestäjän tiedonantovelvoitteita koskevan sääntelyn selkeyttäminen sekä mahdollinen tarve siirtää asetukseen sisältyvät tiedonantovelvoitteet lain tasolle. Työryhmän mietintö valmistui 20 päivänä syyskuuta 2007, ja siitä pyydettiin lausunto...

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy samanaikaisesti annettavaan hallituksen esitykseen laiksi valmismatkalain muuttamisesta. Esitykset ovat kiinteässä yhteydessä toisiinsa, koska valmismatkalain muuttamista koskevassa ehdotuksessa määritellään valmismatka, jonka pohjalta määräytyy myös tämän esityksen 1. lakiehdotuksen soveltamisala. Tämän vuoksi esityksissä ehdotetut lait tulisi käsitellä ja saattaa voimaan samanaikaisesti.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki valmismatkaliikkeistä

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Laki koskee pykälän 1 momentin mukaan valmismatkalain soveltamisalaan kuuluvien valmismatkojen järjestämistä, tarjontaa tai välittämistä. Näistä toimintamuodoista käytetään laissa yhteistä käsitettä valmismatkaliikkeen harjoittaminen. Momentti vastaa voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 1 kohtaa.

Pykälän 2 momentin mukaan lain soveltamisalaan kuuluu myös lentokuljetusten järjestäminen ja tarjoaminen kuluttajille, jos tällaisen kuljetuksen järjestäjä tai tarjoaja ei ole lentoliikenteen harjoittaja tai rekisteriin merkitty matkanjärjestäjä. Nykyisestä poiketen merkitystä ei ole sillä, onko järjestetty lento luonteeltaan tilauslento vai reittilento.

2 §. *Oikeus harjoittaa valmismatkaliikettä.* Pykälä vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 1 §:ää.

3 §. *Määritelmiä.* Pykälän 1 kohdan matkanjärjestäjän määritelmään on yhdistetty voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 2 kohtaan ja 2 §:n 2 momenttiin sisältyneet määritelmät. Pykälän 2 ja 3 kohtien matkanvälittäjän ja matkustajan määritelmät vastaavat voimassa olevan lain määritelmiä.

2 luku. Rekisteröinti ja sen oikeusvaikutukset

4 §. *Valmismatkaliikerekisteri.* Pykälän 1 momentti on sama kuin voimassa olevan lain 3 §:n 1 momentti.

Pykälän 2 momentti vastaa eräin tarkistuksin ja täydennyksin voimassa olevan lain 3 §:n 2 momenttia ja asetuksen 1 §:ää.

Luonnollista henkilöä koskevaan momentin 1 kohdan tietoihin on siirretty voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 1 kohtaan sisältyvät tiedot ja tehty terminologisia ja teknisluonteisia tarkistuksia.

Oikeushenkilöitä koskevaan momentin 2 kohtaan on yhdistetty asetuksen 1 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohtaan sisältyvät tiedot. Lisäksi kohtaan on tehty teknisiä tarkistuksia.

Momentin 3 kohta on sama kuin voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 4 kohta.

Momentin 4 kohta vastaa muuten voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 5 kohtaa, mutta sitä on sanamuodoltaan tarkistettu 1 §:n 2 momentissa ehdotetun lain soveltamisalan muutoksen johdosta.

Momentin 5 kohta on sama kuin voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 6 kohta.

Momentin 6 kohta on uusi. Kohdan mukaan rekisteriin merkitään myös tiedot vakuuden antajasta ja vastuumäärästä.

Momentin 7 ja 8 kohta vastaavat voimassa olevan asetuksen 1 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohtaa.

Pykälän 3 momentti on uusi. Momentin mukaan valmismatkaliikerekisteriin merkitään tiedot niistä, joita on kielletty harjoittamasta valmismatkaliikettä ilman rekisteröintiä. Lisäksi rekisteriin merkitään asianomaiselle liikkeenharjoittajalle annettu kielto harjoittaa ilman hyväksyttävää vakuutta sellaista toimintaa, johon vaaditaan vakuus. Tiedot on kuitenkin poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kielto on annettu. Kieltojen merkitsemisellä pyritään tehostamaan lain noudattamista ja noudattamisen valvontaa.

5 §. Rekisteri-ilmoitus ja muutoksista ilmoittaminen. Pykälän 1 momentissa on selvyuden vuoksi todettu, että ilmoitus rekisteriin merkitsemistä varten voidaan tehdä myös sähköisesti. Nykyisen asetuksen 2 §:n 1 momentista poiketen ilmoitusta ei enää tarvitse tehdä Kuluttajaviraston vahvistamalla lomakkeella.

Rekisteri-ilmoituksen sisältöä koskeva pykälän 2 momentti vastaa pääosiltaan voimassa olevan lain 4 §:n 1 momenttia sekä asetuksen 2 §:n 2 momenttia ja 3 §:n 1 momenttia. Voimassa olevan asetuksen 2 §:n 2 momentin mukaan ilmoitus katsotaan tehdyksi vasta sitten, kun ilmoituksesta säädetty maksu on suoritettu. Ehdotetussa momentissa ei ole tällaista asian vireilletuloa koskevaa rajoitusta.

Muutosilmoituksia koskeva pykälän 3 momentti eroaa voimassa olevan lain 4 §:n 2 momentista ja asetuksen 2 §:n 1 momentista siten, että muutosilmoitus voidaan tehdä paitsi kirjallisesti myös sähköisesti. Tätäkään ilmoitusta ei enää tarvitse tehdä Kuluttajaviraston vahvistamalla lomakkeella.

Momentin toinen virke vastaa voimassa olevan asetuksen 3 §:n 3 momenttia, mutta siihen on tehty teknisluonteisia tarkistuksia. Virkkeessä mainitulla selvityksellä korvausvaatimuksista ja maksuvelvoitteista, jotka voivat tulla suoritetuksi vakuudesta, tarkoitetaan kuluttajien maksamia ennakkomaksuja sekä matkustajien paluukuljetukseen ja majoitukseen liittyviä korvausvaatimuksia.

6 §. Rekisteröinnin edellytykset. Pykälän 1 kohta on sama kuin voimassa olevan lain 5 §:n 1 kohta.

Pykälän 2 kohta on uusi. Kohdan mukaan ilmoituksen tekijän, jos hän on luonnollinen henkilö, on oltava täysi-ikäinen. Ilmoituksen tekijänä ei voi olla myöskään henkilö, joka on konkurssissa tai jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu. Ehdotuksen tarkoituksena on parantaa valmismatkatoimintaa harjoittavien luotettavuutta ja matkustajien taloudellista turvallisuutta.

Kuluttajavirasto voi rekisteröinnin yhteydessä todeta konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä, onko luonnollinen henkilö asetettu konkurssiin. Holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 67 §:n 4 momentin nojalla henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamista koskevat tiedot Kuluttajavirastolla on oikeus saada holhousasioiden rekisteristä.

Pykälän 3 kohta on sama kuin voimassa olevan lain 5 §:n 2 kohta.

7 §. *Rekisteröinnin oikeusvaikutukset.* Pykälä on sama kuin voimassa olevan lain 6 §.

8 §. *Rekisteristä poistaminen.* Pykälä vastaa voimassa olevan lain 7 §:ää.

3 luku. Vakuus

9 §. *Vakuuden asettaminen.* Pykälän 1 momentin 1 kohta vastaa voimassa olevan lain 8 §:n 1 kohtaa. Pykälän 2 kohta vastaa täsmennettynä nykyistä 8 §:n 3 kohtaa ja 3 kohta puolestaan nykyistä 2 kohtaa.

Kohtien järjestyksen muutos vaikuttaa 12 §:ssä säädettyyn saatavien etusijajärjestykseen. Mainitun pykälän mukaan saatavat maksetaan tämän pykälän 1 momentin mukaisessa järjestyksessä, jos vakuus ei riitä kaikkiin momentissa tarkoitettuihin suorituksiin.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuudenasettamisvelvollisuus koskee lisäksi matkanvälittäjää, joka toimii sellaisen ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei ole itse asettanut direktiivin 7 artiklan mukaista vakuutta tai jonka kotipaikka on muussa kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Tällöin matkanvälittäjän on asetettava ehdotetun lain mukainen vakuus sekä oman että päämiehensä maksukyvyttömyyden varalta.

Ehdotus poikkeaa voimassa olevan lain 8 §:n 2 momenttiin sisältyvästä matkanvälittäjän vakuudenasettamisvelvollisuudesta. Nykyisin matkanvälittäjä, joka toimii sellaisen ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei ole asettanut valmismatkaliikkeistä annetun lain mukaista vakuutta, on velvollinen asettamaan vakuuden sekä oman että päämiehensä maksukyvyttömyyden varalta. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, matkanvälittäjä on velvollinen asettamaan vakuuden vain, jos hänen päämiehenään oleva ulkomainen matkanjärjestäjä ei ole asettanut direktiivin 7 artiklan mukaista vakuutta. Matkanvälittäjä, joka toimii sellaisen ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella, on ehdotuksen mukaan kuitenkin aina vakuudenasettamisvelvollinen.

10 §. *Vakuudenasettamisvelvollisuudesta vapauttaminen.* Pykälän 1 momentin säännökset vastaavat voimassa olevan lain 9 §:ää sekä asetuksen 7 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa. Momentin 1 ja 2 kohdassa tarkennetaan kuitenkin niitä edellytyksiä, joiden vallitessa Kuluttajavirasto voi tehdä päätöksen vakuudenasettamisvelvollisuudesta vapauttamisesta.

Voimassa olevan asetuksen 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan Kuluttajavirasto voi vapauttaa valmismatkaliikkeen harjoittajan vakuudenasettamisvelvollisuudesta kokonaan tai osittain, jos valmismatkaliiketoiminnassa ei peritä ennakkomaksuja tai ennen matkan päättymistä perittävä maksu on vähäinen. Ehdotuksen 1 momentin 1 kohdassa vapauttamisedellytyksiä täsmennetään siten, että virasto voi vapauttaa kokonaan tai osittain sellaisen valmismatkaliikkeen harjoittajan, joka ei peri valmismatkoista ja niihin liittyvistä palveluista maksuja kuluttajilta ennen matkan alkamista. Merkitystä ei enää ole sillä, onko perittävä maksu vähäinen vai vähäistä suurempi. Uutta momentissa on se, että momentin säännökset koskevat vain kuluttajilta perittäviä maksuja. Ehdotuksesta seuraa, että säännöstä ei sovelleta liikematkustajiin, mikä selkeyttää oikeustilaa.

Momentin 2 kohta vastaa voimassa olevan asetuksen 7 §:n 1 momentin 2 kohtaa.

Pykälän 2 momentin mukaan Kuluttajaviraston on peruutettava vapautus, jos sille ei ole enää perustetta. Päätös ei voisi enää perustua tarkoituksenmukaisuusharkintaan, kuten nykyisin,

vaan viraston on sidotun harkinnan mukaisesti peruutettava vapautus aina, kun ehdotuksen mukaiset vapauttamisedellytykset eivät enää täyty.

11 §. *Vakuuden hyväksyttävyyys.* Pykälän 1 ja 2 kohta vastaavat voimassa olevan asetuksen 6 §:n 2 momenttia ja lain 10 §:n 1 momentin 1 kohtaa.

Pykälän 3 kohta vastaa asiallisesti voimassa olevan asetuksen 6 §:n 1 momentin 1 kohtaa, joskin sen sanamuotoa on tarkistettu. Pykälän 4 kohta on sama kuin voimassa olevan lain 10 §:n 1 momentin 2 kohta.

12 §. *Vakuuden käyttäminen.* Pykälä vastaa voimassa olevan lain 11 §:ää. Edellä 9 §:n 1 momentin mukainen saatavien järjestyksen muutos vaikuttaa vastaavasti pykälän 1 momentin mukaiseen etusijajärjestykseen. Vakuudesta korvataan siten ensisijaisesti paluukuljetuskustannukset, sen jälkeen kuluttajien ennen matkaa suorittamat maksut saamatta jääneestä matkasta tai matkan keskeytyessä sen osasta ja viimeiseksi ylimääräiset majoituskulut matkakohteessa. On huomattava, että paluukustannusten jälkeen korvattaviin ennakkomaksuihin luetaan kuluttajan matkanjärjestäjälle etukäteen maksamat majoituskulut. Jos kuluttaja matkakohteessa joutuu maksamaan hotellinpitäjälle uudestaan jo maksamansa majoituksen, siitä syntyvät kulut rinnastetaan etusijajärjestyksessä jo suoritettuun maksuun. Viimesijaisina korvattaviin majoituskuluihin kuuluvat esimerkiksi matka-ajan pidentymisestä aiheutuneet lisämajoituskulut, joita ei ole etukäteen maksettu matkanjärjestäjälle.

13 §. *Velvollisuus ilmoittaa vakuuteen vaikuttavista muutoksista.* Pykälä on sama kuin voimassa olevan lain 12 §.

4 luku. Valvonta ja pakkokeinot

14 §. *Valvonta.* Pykälä on sama kuin voimassa olevan lain 13 §.

15 §. *Pakkokeinot.* Pykälä on sama kuin voimassa olevan lain 14 §.

16 §. *Pakkokeinot eräissä rajat ylittävissä tapauksissa.* Pykälä on sama kuin voimassa olevan lain 14 a §.

17 §. *Kieltokanteen vireillepano ulkomailla.* Pykälä on sama kuin voimassa olevan lain 14 b §.

18 §. *Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen.* Pykälä vastaa muuten voimassa olevan lain 15 §:ää, mutta sitä on täydennetty mainitsemalla nimenomaisesti myös elinkeinonharjoittajan taloudellisten etujen suojaamiseksi säädetyt salassapitosäännökset.

5 luku. Erinäiset säännökset

19 §. *Tilintarkastaja ja kirjanpito.* Pykälän 1 momentin mukaan sellaisella valmismatkaliikkeen harjoittajalla, joka on vakuudenasettamisvelvollinen tai joka toimii ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, on oltava Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Nykyisestä poiketen vakuudenasettamisvelvollisella valmismatkaliikkeen harjoittajalla on oltava siten hyväksytty tilintarkastaja riippumatta siitä, järjestääkö hän valmismatkoja ulkomaille vai kotimaahan. Uutta on myös se, että ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun toimiva valmismatkaliikkeen harjoittaja on aina velvollinen käyttämään hy-

väksytyä tilintarkastajaa. Valmismatkaliikkeen harjoittajalla on oltava momentissa tarkoitettu tilintarkastaja, vaikka se ei olisi tilintarkastusvelvollinen tilintarkastuslain (459/2007) nojalla.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevan lain 16 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettujen valmismatkaliikkeen harjoittajan on järjestettävä kirjanpitoa sellaiseksi, että kaikki ennen valmismatkan alkamista suoritettavat maksut, jotka koskevat valmismatkoja ja niihin liittyviä palveluja, käyvät ajantasaisesti ilmi kirjanpidosta. Momentti vastaa pääosin voimassa olevan lain 16 §:n 3 momentin ja asetuksen 8 §:n säännöksiä. Sanamuotoa on kuitenkin tarkistettu sen varmistamiseksi, että kaikki matkustajan ennakolta maksamat suoritukset, niiden nimikkeistä riippumatta, käyvät ajantasaisesti ilmi kirjanpidosta.

20 §. Rangaistussäännökset. Pykälän 1 momentissa on viittaus rikoslain 30 luvun uuteen 3 a §:ään, johon nykyisen 17 §:n rangaistussäännökset ehdotetaan siirrettäviksi osittain muutettuina. Uudessa pykälässä säädettäisiin rangaistus 6 §:n ja 9 §:n rikkomiseen liittyvistä teoista. Siirto johtuu rikoslainsäädännön uudistamisesta noudatetusta periaatteesta, jonka mukaan vankeusuhkaiset rangaistussäännökset pyritään kokoamaan rikoslakiin. Lakiteknisistä syistä ehdotetaan kuitenkin, että rangaistussäännökset siirretään kokonaisuudessaan, siis myös rikkomusta koskevin osin rikoslakiin. Valmismatkaliikerikkomuksen ja valmismatkaliikerikoksen tunnusmerkistöjen keskinäisen yhteyden takia on katsottu selkeämmäksi säilyttää nykyinen säännöskokonaisuus.

Pykälän 2 momentissa on nykyisen 17 §:n 4 momenttia vastaava kaksinkertaisen rankaisemisen välttämiseen liittyvä säännös.

21 §. Muutoksenhaku. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 18 §:n 2 momenttia.

22 §. Neuvottelukunta. Pykälään on koottu voimassa olevan lain 19 §:n ja asetuksen 9 §:n säännökset valmismatka-asiain neuvottelukunnasta.

Neuvottelukunnan toiminnan tehostamiseksi sille esitetään osittain uusia tehtäviä. Neuvottelukunta seuraisi myös valmismatkalainsäädännön soveltamista ja voisi antaa lausuntoja muillekin tahoille kuin kauppa- ja teollisuusministeriölle tai Kuluttajavirastolle. Puheenjohtajan ei enää tarvitse olla kauppa- ja teollisuusministeriöstä.

6 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

23 §. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentissa on säännös lain voimaantuloajankohdasta ja 2 momentissa valmismatkaliikkeistä annetun lain kumoamisesta.

Pykälän 3 momentin mukaan se, joka lain voimaan tullessa harjoittaa tämän lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua toimintaa, saa jatkaa toimintaansa siihen saakka, kunnes päätös rekisteröinnistä tai sen epämisestä on tehty. Edellytyksenä toiminnan jatkamiselle kuitenkin on se, että 5 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu rekisteri-ilmoitus on tehty kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Säännöksen tarkoituksena on varata 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuille elinkeinonharjoittajille kohtuullinen aika rekisteröinnin hoitamiseksi ilman, että toimintaa tarvitsisi keskeyttää.

1.2 Rikoslaki

30 luku. Elinkeinorikoksista

3 a §. *Valmismatkaliikerikkomus ja valmismatkaliikerikos.* Pykälään siirrettäisiin valmismatkaliikkeistä annetun lain voimassa olevan 17 §:n rangaistussäännökset eräin kohdin muutettuina.

Valmismatkaliikerikkomusta koskevaan pykälän 1 momenttiin ehdotetaan eräitä lakitekniisiä selvennyksiä mutta ei asiasisältöön vaikuttavia muutoksia.

Valmismatkaliikerikosta koskeva pykälän 2 momentti on muuten sama kuin voimassa olevan pykälän 2 momentti, mutta rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus korotettaisiin nykyisestä kuuden kuukauden vankeusrangaistuksesta yhden vuoden vankeusrangaistukseen. Enimmäisrangaistus olisi silloin sama kuin vastaavilla muilla kuluttajiin kohdistuvilla elinkeinorikoksilla, kuten 1 §:ssä rangaistavaksi säädetyllä markkinointirikoksella ja 3 §:ssä rangaistavaksi säädetyllä kulutusluottorikoksella.

Voimassa olevan pykälän 3 momenttia vastaavaa säännöstä ehdotetussa pykälässä ei ole. Nykyisen momentin mukaan 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta rikkomuksesta voidaan jättää ilmoitus tekemättä, jos rikkomus on ollut vähäinen ja se on viivytyksettä korjattu. Tällainen erityissäännös on katsottu tarpeettomaksi. Sovellettaviksi voivat sen sijaan tulla esitutkintalain (449/1987) ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) yleiset säännökset esitutkinnan toimittamatta jättämisestä tai lopettamisesta taikka syytteen nostamatta jättämisestä teon vähäisyyden perusteella. Vastaaja voidaan myös jättää rikoslain 6 luvun 12 §:n nojalla rangaistukseen tuomitsematta.

Voimassa olevan pykälän 4 momentti säilytettäisiin 1. lakiehdotuksen 20 §:n 2 momentissa. Momentin mukaan sitä, joka rikkoor valmismatkaliikkeistä annetun lain nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai kehotusta, ei voida tuomita rangaistukseen samasta teosta.

2 Voimaantulo

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin niihin läheisesti liittyvä laki valmismatkalain muuttamisesta eli noin kuuden kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksen 1. lakiehdotuksen mukaan valmismatkaliikettä saa harjoittaa vain sellainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka täyttää laissa toiminnan harjoittamiselle säädettyt edellytykset ja on merkitty Kuluttajaviraston pitämään valmismatkaliikerekisteriin. Vastaava rekisteröitymisvelvoite on myös voimassa olevassa laissa, joka on tullut voimaan ennen perusoikeusuudistusta. Tästä syystä ehdotettua rekisteröintivaatimusta on arvioitava perustuslain 18 §:ssä säädetyn elinkeinovapauden kannalta.

Rekisteröinti on katsottu välttämättömäksi ennen kaikkea siksi, että valvontaviranomainen, Kuluttajavirasto, kykenisi tehokkaasti valvomaan sitä, että valmismatkaliikkeen harjoittajilla on yhteisölaainsäädännön edellyttämä maksukyvyttömyysvakuus. Vakuus on puolestaan tarpeen erityisesti matkustajien kotiinpaluun turvaamiseksi. Valmismatkat maksetaan säännön-

mukaisesti etukäteen. Vakuus turvaa myös saamatta jääneistä palveluista maksettujen suoritusten palauttamisen, jos matka matkanjärjestäjän maksukyvyttömyyden takia peruuntuu tai keskeytyy.

Ehdotetut rekisteröinti ja vakuusvaatimus ovat painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia. Rekisteriin merkitsemisen edellytykset ovat täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Rekisteriin merkitsemiseen ei liity tarkoituksenmukaisuusharkintaa, vaan jokainen laissa säädetyt edellytykset täyttävä ilmoituksen tekijä olisi merkittävä rekisteriin. Rekisteröinnin epäämistä koskevasta Kuluttajaviraston päätöksestä on muutoksenhakuoikeus. Verrattaessa ehdotuksesta aiheutuvaa elinkeinon harjoittamisen oikeuden rajoittamista rekisteröinnistä saavutettaviin etuihin rajoitusten voidaan katsoa olevan myös suhteellisuusperiaatteen mukaisia.

Edellä esitetyistä syistä 1. lakiehdotus täyttää perusoikeutta rajoittavalle sääntelylle asetetut vaatimukset, ja laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

valmismatkaliikkeistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämä laki koskee valmismatkalain (1079/1994) soveltamisalaan kuuluvien valmismatkojen järjestämistä, tarjontaa tai välittämistä (*valmismatkaliikkeen harjoittaminen*).

Lakia sovelletaan myös lentokuljetusten järjestämiseen ja tarjoamiseen kuluttajille, jos kuljetuksen järjestää ja tarjoaa muu kuin lentoliikenteen harjoittaja tai tämän lain mukaisesti rekisteröity matkanjärjestäjä.

2 §

Oikeus harjoittaa valmismatkaliikettä

Valmismatkaliikettä saa harjoittaa vain sellainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on tämän lain mukaisesti rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittajaksi.

3 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *matkanjärjestäjällä* valmismatkaliikkeen harjoittajaa, joka suunnittelee ja toteuttaa valmismatkoja ja tarjoaa niitä joko itse tai muun elinkeinonharjoittajan välityksellä tai joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja;

2) *matkanvälittäjällä* valmismatkaliikkeen harjoittajaa, joka matkanjärjestäjän lukuun välittää valmismatkoja koskevia sopimuksia; sekä

3) *matkustajalla* sitä, joka on tehnyt valmismatkaliikkeen harjoittajan kanssa valmismatkaa koskevan sopimuksen tai jolla on oikeus osallistua matkalle sellaisen sopimuksen perusteella, jonka muu henkilö tai yhteisö on tehnyt valmismatkaliikkeen harjoittajan kanssa.

2 luku

Rekisteröinti ja sen oikeusvaikutukset

4 §

Valmismatkaliikerekisteri

Kuluttajavirasto pitää valmismatkaliikkeen harjoittajista rekisteriä (*valmismatkaliikerekisteri*). Jokaisella on oikeus saada tietoja rekisteriin merkityistä seikoista.

Valmismatkaliikerekisteriin merkitään:

- 1) luonnollisen henkilön täydellinen nimi, henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika, toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste ja yhteystiedot;
- 2) oikeushenkilön toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste ja yhteystiedot;
- 3) toimiiko valmismatkaliikkeen harjoittaja matkanjärjestäjänä, matkanvälittäjänä vai molempina;
- 4) järjestääkö ja tarjoaako elinkeinonharjoittaja lentokuljetuksia kuluttajille;
- 5) ulkomainen matkanjärjestäjä, jonka lukuun matkanvälittäjä välittää valmismatkoja koskevia sopimuksia;
- 6) vakuuden antaja ja vastuumäärä;
- 7) rekisteritunnus ja rekisteröinnin päivämäärä;
- 8) rekisteristä poistamisen syy ja ajankohta.

Rekisteriin merkitään myös tiedot niistä, joille on määrätty 15 §:ssä tarkoitettu kielto harjoittaa valmismatkaliikettä ilman rekisteröintiä tai kielto harjoittaa ilman vakuutta taikka jatkaa ilman hyväksyttävää vakuutta sellaista toimintaa, johon vaaditaan vakuus. Tällainen tieto on poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kielto on annettu.

5 §

Rekisteri-ilmoitus ja muutoksista ilmoittaminen

Sen, joka aikoo harjoittaa valmismatkaliikettä, on tehtävä siitä Kuluttajavirastolle kirjallinen tai sähköinen ilmoitus rekisteriin merkitsemistä varten.

Rekisteri-ilmoituksessa on mainittava 4 §:n 2 momentin 1-6 kohdassa tarkoitettut tiedot. Ilmoitukseen on liitettävä ote kaupparekisteristä tai muusta vastaavasta julkisesta rekisteristä, selvitys rekisteröinnistä perittävän maksun suorittamisesta sekä harjoitettavaa toimintaa riittävästi kuvaava selvitys 9 §:ssä tarkoitetun vakuuden arvioimiseksi.

Rekisteriin merkittyjen tietojen muutoksista on viipymättä ilmoitettava kirjallisesti tai sähköisesti Kuluttajavirastolle. Jos muutosilmoitus koskee valmismatkaliiketoiminnan lopettamista, ilmoitukseen on liitettävä selvitys korvausvaatimuksista ja maksuvelvoitteista, jotka voivat tulla suoritettaviksi vakuudesta.

6 §

Rekisteröinnin edellytykset

Kuluttajaviraston on rekisteröitävä 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoituksen tekijä valmismatkaliikkeen harjoittajaksi, jos:

- 1) ilmoituksen tekijällä on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa;
- 2) ilmoituksen tekijä, jos hän on luonnollinen henkilö, on täysi-ikäinen, ei ole konkurssissa eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu; ja
- 3) ilmoituksen tekijä on täyttänyt tämän lain mukaisen velvollisuuden asettaa vakuus.

7 §

Rekisteröinnin oikeusvaikutukset

Rekisteröinti antaa oikeuden harjoittaa valmismatkaliikettä matkanjärjestäjänä, matkanvälittäjänä tai molempina sen mukaan kuin rekisteröinnistä päätettäessä määrätään.

Vain rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittaja saa käyttää toiminimessään tai muuten toimintaansa osoittamaan nimitystä matkatoimisto tai valmismatkaliike.

8 §

Rekisteristä poistaminen

Kuluttajaviraston on poistettava valmismatkaliikkeen harjoittaja rekisteristä, jos rekisteröity ei enää täytä 6 §:ssä säädettyjä rekisteröinnin edellytyksiä tai on lopettanut toimintansa. Valmismatkaliikkeen harjoittajalle on ennen rekisteristä poistamista varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

3 luku**Vakuus**

9 §

Vakuuden asettaminen

Matkanjärjestäjän on asetettava maksukyvyttömyytensä varalta Kuluttajavirastolle sen hyväksymä vakuus, joka turvaa:

- 1) matkustajien paluukuljetuksen, jos sopimukseen on sisältynyt kuljetus;
- 2) matkan peruuntuessa ennen matkan alkamista suoritetun maksun tai matkan keskeytyessä keskeytynyttä matkan osaa vastaavan hinnan korvaamisen kuluttajalle; sekä
- 3) matkustajien majoituksen matkakohteessa paluukuljetukseen asti, jos sopimukseen on sisältynyt majoitus.

Velvollisuus asettaa vakuus on myös matkanvälittäjällä, jos hän toimii sellaisen ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, joka ei ole itse asettanut matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY 7 artiklan mukaista vakuutta tai jonka kotipaikka on muussa kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvas-

sa valtiossa. Matkanvälittäjän on tällöin asetettava tämän lain mukainen vakuus sekä oman että päämiehensä maksukyvyttömyyden varalta.

10 §

Vakuudenasettamisvelvollisuudesta vapauttaminen

Kuluttajavirasto voi vapauttaa valmismatkaliikkeen harjoittajan vakuudenasettamisvelvollisuudesta kokonaan tai osittain, jos:

1) valmismatkoista ja niihin liittyvistä palveluista ei peritä kuluttajilta maksuja ennen matkan alkamista; tai

2) valmismatkaan ei sisälly kuljetusta eikä valmismatkaliikkeen harjoittajan maksukyvyttömyystilanteessa ole riskiä matkan keskeytymisestä.

Kuluttajaviraston on peruutettava vapautus, jos sille ei enää ole perustetta.

11 §

Vakuuden hyväksyttävyyys

Vakuudeksi hyväksytään sellainen takaus, muu vakuussitoumus tai vakuutus:

1) jonka antajalla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa;

2) jonka mukaisen vastuumäärän arvioidaan riittävän 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin suorituksiin;

3) joka päättyy aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun Kuluttajavirasto on saanut vakuudenantajalta kirjallisen ilmoituksen vakuuden päättymisestä; ja

4) jonka käsittävän maksuvelvoitteen täyttämistä Kuluttajavirasto voi vaatia heti, kun valmismatkaliikkeen harjoittaja on asetettu konkurssiin tai kun Kuluttajavirasto on muutoin todennut valmismatkaliikkeen harjoittajan maksukyvyttömäksi.

12 §

Vakuuden käyttäminen

Jos vakuus ei riitä kaikkiin 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin suorituksiin, maksetaan saatavat 9 §:n 1 momentin mukaisessa järjestyksessä.

Vakuuden käyttämisestä päättää Kuluttajavirasto. Virasto asettaa määräpäivän, johon mennessä matkustajan on esitettävä vaatimus vakuuden käyttämisestä matkustajan saatavan suorittamiseen.

13 §

Velvollisuus ilmoittaa vakuuteen vaikuttavista muutoksista

Valmismatkaliikkeen harjoittajan on viipymättä ilmoitettava Kuluttajavirastolle sellaisesta toimintansa laatua tai laajuutta koskevasta muutoksesta, joka voi vaikuttaa velvollisuuteen asettaa vakuus tai vakuuden hyväksyttävyyteen.

4 luku

Valvonta ja pakkokeinot

14 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvovat Kuluttajavirasto sekä sen ohjeiden mukaan lääninhallitukset ja poliisiviranomaiset.

Valmismatkaliikkeen harjoittajan on vaadittaessa annettava valvontaviranomaiselle kaikki valvontaa varten tarvittavat asiakirjat, tiedot ja muut selvitykset.

15 §

Pakkokeinot

Jos joku harjoittaa valmismatkaliikettä ilman, että hänet on rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittajaksi, tai jos valmismatkaliikkeen harjoittaja asettamatta vakuutta harjoittaa toimintaa, johon vaaditaan vakuus, Kuluttajavirasto voi kieltää asianomaista jatkamasta tällaista toimintaa.

Jos valmismatkaliikkeen harjoittajan asettamaa vakuutta ei enää voida hyväksyä, Kuluttajavirasto voi kehottaa asianomaista määräajassa asettamaan uuden vakuuden. Jos vakuutta ei määräajassa aseteta, Kuluttajavirasto voi kieltää asianomaista jatkamasta sellaista toimintaa, johon vaaditaan vakuus.

Jos valmismatkaliikkeen harjoittaja laiminlyö 13 §:ssä, 14 §:n 2 momentissa tai 19 §:ssä säädetyn velvollisuuden, Kuluttajavirasto voi kehottaa asianomaista määräajassa täyttämään velvollisuutensa.

Kuluttajavirasto voi asettaa tässä pykälässä tarkoitetun kiellon tai kehotuksen tehos- teeksi uhkasakon.

16 §

Pakkokeinot eräissä rajat ylittävissä tapauksissa

Kuluttajavirasto voi ryhtyä 15 §:ssä mainittuihin toimenpiteisiin myös rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain (1189/2000) 2 §:ssä tarkoitetun ulkomaisen viranomaisen tai järjestön hakemuksesta, jos Suomesta peräisin oleva toiminta on vastoin matka- paketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista annetun neuvoston direktiivin 90/314/ETY 7 artiklan säännöksiä sellaisina kuin ne on pantu kansallisesti täytäntöön sovellettavaksi tulevassa laissa.

17 §

Kieltokanteen vireillepano ulkomailla

Kuluttajaviraston oikeudesta panna vireille kieltokanne toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa säädetään rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetussa laissa.

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Valvontaviranomaisella on liike- tai ammattisalaisuuden tai elinkeinonharjoittajan taloudellisten etujen suojaamiseksi säädettyjen salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa elinkeinonharjoittajaa koskevia tietoja muulle viranomaiselle valvontatehtävää varten sekä syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi tai syytteesen panemiseksi.

5 luku**Erinäiset säännökset***Tilintarkastaja ja kirjanpito*

Valmismatkaliikkeen harjoittajalla, jonka on asetettava tämän lain mukainen vakuus tai joka toimii ulkomaisen matkanjärjestäjän lukuun, on oltava Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Valmismatkaliikkeen harjoittajalla on oltava tässä momentissa tarkoitettu tilintarkastaja, vaikka se ei olisi tilintarkastuslain (459/2007) nojalla tilintarkastusvelvollinen.

Kuluttajavirastolle toimitettaviin selvityksiin on vaadittaessa liitettävä 1 momentissa tarkoitettun tilintarkastajan lausunto.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun valmismatkaliikkeen harjoittajan on järjestettävä kirjanpitoonsa sellaiseksi, että kaikki valmismatkoista ja niihin liittyvistä palveluista ennen matkan alkamista suoritettut maksut käyvät ajantasaisesti ilmi kirjanpidosta. Kirjanpidosta on muutoin voimassa, mitä kirjanpitolaissa (1336/1997) säädetään.

Rangaistussäännökset

Rangaistus valmismatkaliikerikkomuksesta ja valmismatkaliikerikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 30 luvun 3 a §:ssä.

Sitä, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai kehoitusta, ei voida tuomita rangaistukseen samasta teosta.

Muutoksenhaku

Kuluttajaviraston 8 ja 10—12 §:n nojalla antamaa päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

22 §

Neuvottelukunta

Kuluttajaviraston yhteydessä on valmismatka-asiain neuvottelukunta.

Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata valmismatkaliiketoiminnan kehitystä ja valmismatkalainsäädännön soveltamista ja valvontaa, antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita lainsäädännön ja valvonnan kehittämiseksi.

Neuvottelukuntaan kuuluu kauppa- ja teollisuusministeriön kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämä puheenjohtaja sekä vähintään viisi muuta jäsentä, joista yksi määrätään varapuheenjohtajaksi. Varapuheenjohtajalle ja muulle jäsenelle määrätään henkilökohtainen varajäsen. Neuvottelukunnan jäsenten tulee olla valmismatka-asioihin hyvin perehtyneitä.

Neuvottelukunta on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kolme muuta jäsentä.

6 luku**Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset**

23 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan valmismatkaliikkeistä 28 päivänä marraskuuta 1994 annettu laki (1080/1994) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Elinkeinonharjoittaja, joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua toimintaa ja joka tekee 5 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua rekisteri-ilmoituksen kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta, saa jatkaa toimintaansa siihen saakka, kunnes päätös rekisteriin merkitsemisestä on tehty.

2.

Laki**rikoslain 30 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 30 lukuun, sellaisena
 kuin se on laissa 769/1990, uusi 3 a § seuraavasti:

30 luku**Elinkeinorikoksista**

3 a §

Valmismatkaliikerikkomus ja valmismatkaliikerikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) ilman, että hänet on valmismatkaliikkeistä annetun lain (.../...) 6 §:n mukaisesti rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittajaksi, harjoittaa sellaista valmismatkaliikettä, johon ei vaadita vakuutta, tai käyttää nimitystä matkatoimisto tai valmismatkaliike tai

2) vakuutta asettamatta harjoittaa sellaista valmismatkaliikettä, johon valmismatkaliikkeistä annetun lain 9 §:n mukaan vaaditaan vakuus, tai antaa Kuluttajavirastolle väärän tiedon vakuuden tarpeeseen tai sen hyväksyttävyyteen vaikuttavasta seikasta tai jättää ilmoittamatta sellaisen seikan ja siten heikentää matkustajan taloudellista turvaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *valmismatkaliikerikkomuksesta* sakkoon.

Jos 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä on, sillä tavoiteltu taloudellinen hyöty ja muut seikat huomioon ottaen, myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä, tekijä on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *valmismatkaliikerikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

1.

Lag

om paketreserörelser

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag gäller anordnande, utbudande eller förmedling av paketresor som hör till tillämpningsområdet för lagen om paketresor (1079/1994) (*idkande av paketreserörelse*).

Lagen tillämpas också på anordnande och utbudande av flygtransporter till konsumenterna om transporten ordnas och bjuds ut av någon annan än ett lufttrafikföretag eller en researrangör som registrerats i enlighet med denna lag.

2 §

Rätt att idka paketreserörelse

Paketreserörelse får idkas endast av sådana fysiska och juridiska personer som är registrerade som idkare av paketreserörelse enligt denna lag.

3 §

Definitioner

I detta lag avses med

1) *researrangör* en idkare av paketreserörelse som planerar och genomför paketresor och som bjuder ut dem antingen själv eller genom förmedling av en annan näringsidkare eller som för sin egen räkning bjuder ut paketresor som arrangeras av någon annan,

2) *reseförmedlare* en idkare av paketreserörelse som för researrangörens räkning förmedlar avtal om paketresor, samt med

3) *resenär* den som har ingått ett avtal om en paketresa med en idkare av paketreserörelse eller som har rätt att delta i resan med stöd av ett avtal som någon annan person eller en sammanslutning har ingått med en idkare av paketreserörelse.

2 kap.

Registrering och dess rättsverkningar

4 §

Register över paketreserörelser

Konsumentverket för ett register över dem som idkar paketreserörelse (*register över paketreserörelser*). Var och en har rätt att få uppgifter om det som finns infört i registret.

I registret över paketreserörelser antecknas

- 1) en fysisk persons fullständiga namn, personbeteckning, eller om sådan saknas, födelsedatum, firma, eventuella bifirma, företags- och organisationsnummer eller annan motsvarande beteckning och kontaktuppgifter,
- 2) en juridisk persons firma, eventuell bifirma, företags- och organisationsnummer eller någon annan motsvarande beteckning och kontaktuppgifter,
- 3) uppgift om idkaren av paketreserörelse är researrangör, reseförmedlare eller bådadera,
- 4) uppgift om näringsidkaren anordnar och bjuder ut flygtransporter till konsumenterna,
- 5) en utländsk researrangör för vars räkning reseförmedlaren förmedlar avtal som gäller paketresor,
- 6) vem som har ställt säkerheten och ansvarsbelopp,
- 7) registerbeteckning och datum för registreringen samt
- 8) skälet till och tidpunkten för strykning ur registret.

I registret antecknas också uppgifter om dem som har meddelats ett förbud enligt 15 § att idka paketreserörelse utan registrering eller förbud mot att idka paketreserörelse utan säkerhet eller förbud mot att fortsätta med sådan verksamhet för vilken säkerhet krävs utan att ha ställt tillräcklig säkerhet. En sådan uppgift ska strykas ur registret när fem år har förflutit från utgången av det år då förbudet har meddelats.

5 §

Registeranmälan och anmälan om ändringar

Den som har för avsikt att idka paketreserörelse ska göra en anmälan därom i skriftlig eller elektronisk form till Konsumentverket för införande i registret.

I registeranmälan ska nämnas de uppgifter som avses i 4 § 2 mom. 1 - 6 punkten. Till anmälan ska fogas ett utdrag ur handelsregistret eller något annat motsvarande offentligt register, en utredning över att den avgift som tas ut för registrering har betalats samt en utredning som tillräckligt noggrant beskriver den planerade verksamheten och som behövs för att den säkerhet som avses i 9 § ska kunna bedömas.

Ändringar i de uppgifter som införts i registret ska utan dröjsmål anmälas till Konsumentverket antingen skriftligen eller på elektronisk väg. Om anmälan av ändring av uppgifterna i registret gäller upphörande med paketreserörelse, ska till anmälan fogas en utredning över de ersättningsanspråk och betalningsförpliktelser som kan komma att fullgöras ur säkerheten.

6 §

Förutsättningar för registrering

Konsumentverket ska registrera den som gör en anmälan enligt 5 § 1 mom. som idkare av paketreserörelse, om den som gjort anmälan

- 1) har rätt att idka näring i Finland,
- 2) är myndig, inte har försatts i konkurs och inte har begränsad handlingsbehörighet, om den som gjort anmälan är en fysisk person, och
- 3) har fullgjort skyldigheten enligt denna lag att ställa säkerhet.

7 §

Registreringens rättsverkningar

Registrering ger rätt att idka paketreserörelse som researrangör, reseförmedlare eller båda enligt vad som bestäms när beslutet om registrering fattas.

Endast en registrerad idkare av paketreserörelse får i sin firma eller annars för att ange sin verksamhet använda benämningen resebyrå eller paketreserörelse.

8 §

Strykning ur registret

Konsumentverket ska avföra en idkare av paketreserörelse ur registret, om de förutsättningar för registrering som stadgas i 6 § inte längre finns eller om den registrerade har upphört med sin verksamhet. En idkare av paketreserörelse ska beredas tillfälle att bli hörd innan han stryks ur registret.

3 kap.**Säkerhet**

9 §

Ställande av säkerhet

En researrangör ska, för den händelse att han eller hon blir insolvent, hos Konsumentverket ställa av den godkänd säkerhet som tryggar

- 1) returtransport av resenärerna, om transporten har ingått i avtalet,
- 2) ersättning till konsumenten för den avgift som betalats i förväg om resan inhiberas eller för den del av priset som motsvarar den avbrutna delen av resan då resan avbryts, samt
- 3) inkvartering av resenärerna på resmålet fram till returtransporten, om inkvartering har ingått i avtalet.

Skyldighet att ställa säkerhet har också en förmedlare som agerar för en sådan utländsk researrangörs räkning som inte själv har ställt säkerhet enligt artikel 7 i rådets direktiv 90/314/EEG om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang eller som har sin hemort i någon annan stat än en stat som tillhör Europeiska ekonomiska

samarbetsområdet. Reseförmedlaren ska då ställa säkerhet enligt denna lag för den händelse att han eller hon själv eller huvudmannen blir insolvent.

10 §

Befrielse från skyldigheten att ställa säkerhet

Konsumentverket kan helt eller delvis befria en idkare av paketreserörelse från skyldigheten att ställa säkerhet, om

1) inga avgifter tas ut hos konsumenten för paketresor eller tjänster i anslutning till dessa innan resan påbörjas, eller

2) i paketresan inte ingår transport och det inte föreligger någon risk för att resan avbryts i en situation där idkaren av paketreserörelse blir insolvent.

Konsumentverket ska upphäva befrielsen om det inte längre finns någon grund för den.

11 §

Godtagbar säkerhet

Som säkerhet kan godkännas en sådan borgen, annan säkerhetsförbindelse eller försäkring

1) som lämnats av en part som har sin hemort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

2) vars ansvarsbelopp kan bedömas räcka till för de prestationer som avses i 9 § 1 mom.,

3) som upphör att gälla tidigast tre månader från den tidpunkt då Konsumentverket av den som har ställt säkerheten har fått skriftlig anmälan om att den upphör, och

4) som på yrkande av Konsumentverket, så snart en idkare av paketreserörelse har försatts i konkurs eller Konsumentverket annars har konstaterat att en idkare av paketreserörelse är insolvent, kan tas i anspråk för fullgörelse av en betalningsförpliktelse som säkerheten omfattar.

12 §

Användning av säkerhet

Om säkerheten inte räcker till för alla de prestationer som avses i 9 § 1 mom., betalas fordringarna i den ordning som anges i 9 § 1 mom.

Beslut om användningen av säkerhet fattas av Konsumentverket. Verket bestämmer en dag före vilken resenären ska yrka att säkerheten ska användas till betalning av hans eller hennes fordran.

13 §

Skyldighet att anmäla ändringar som påverkar säkerheten

Den som idkar paketreserörelse ska utan dröjsmål till Konsumentverket anmäla sådana ändringar i verksamhetens art eller omfattning som kan påverka skyldigheten att ställa säkerhet eller godkännandet av säkerheten.

4 kap.**Tillsyn och tvångsmedel**

14 §

Tillsyn

Konsumentverket samt, enligt verkets anvisningar, länsstyrelserna och polismyndigheterna övervakar att denna lag och de föreskrifter och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas.

Den som idkar paketreserörelse ska på uppmaning ge tillsynsmyndigheten alla de handlingar, uppgifter och övriga upplysningar som behövs för tillsynen.

15 §

Tvångsmedel

Om någon idkar paketreserörelse utan att ha blivit registrerad som idkare av paketreserörelse eller om någon som idkar paketreserörelse utan att ha ställt säkerhet utövar verksamhet för vilken säkerhet krävs, kan Konsumentverket förbjuda idkaren att fortsätta denna verksamhet.

Om den säkerhet som ställts av en idkare av paketreserörelse inte längre kan godkännas, kan Konsumentverket uppmana idkaren att inom en utsatt tid ställa ny säkerhet. Om ny säkerhet inte ställs inom den utsatta tiden, kan Konsumentverket förbjuda idkaren att fortsätta med den verksamhet för vilken säkerhet krävs.

Om en idkare av paketreserörelse försummar en skyldighet enligt 13 §, 14 § 2 mom. eller 19 §, kan Konsumentverket uppmana idkaren att inom en utsatt tid fullgöra sin skyldighet.

Konsumentverket kan förelägga vite för att förstärka ett förbud eller en uppmaning som avses i denna paragraf.

16 §

Tvångsmedel i vissa gränsöverskridande fall

Konsumentverket kan vidta åtgärder som nämns i 15 § även på ansökan av en utländsk myndighet eller organisation som avses i 2 § i lagen om gränsöverskridande förbudsförfarande (1189/2000), om verksamhet som har sitt ursprung i Finland strider mot bestämmelserna i artikel 7 i rådets direktiv 90/314/EEG om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang, sådana de har genomförts nationellt i den lag som blir tillämplig.

17 §

Anhängiggörande av förbuds föreläggande utomlands

Bestämmelser om Konsumentverkets rätt att anhängiggöra förbuds föreläggande i en annan stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet finns i lagen om gränsöverskridande förbuds förfarande.

18 §

Överlåtelse av sekretessbelagda uppgifter

Utan hinder av bestämmelserna om sekretess som utfärdats till skydd för affärs- eller yrkeshemligheter eller en näringsidkares ekonomiska intressen, har tillsynsmyndigheten rätt att lämna ut uppgifter som omfattas av sekretess till en annan myndighet för tillsynsuppgifter samt till åklagar- och förundersökningsmyndigheter för utredning av brott eller väckande av åtal.

5 kap.**Särskilda bestämmelser**

19 §

Revisor och bokföring

En idkare av paketreserörelse som är skyldig att ställa säkerhet enligt denna lag eller som agerar för en utländsk researrangörs räkning ska ha en av Centralhandelskammaren eller av en handelskammare godkänd revisor eller revisionssammanslutning. En idkare av paketreserörelse ska ha en revisor som avses i detta moment även om idkaren av paketreserörelse inte omfattas av revisionsskyldigheten enligt revisionslagen (459/2007).

Till de upplysningar som tillställs Konsumentverket ska på uppmaning fogas ett utlåtande av en revisor som nämns i 1 mom.

En idkare av paketreserörelse som avses i 1 mom. ska ordna sin bokföring så att alla de avgifter som erlagts för paketresor och tjänster i anslutning till dessa innan resan inletts i realtid framgår av bokföringen. I fråga om bokföringen tillämpas i övrigt bestämmelserna i bokföringslagen (1336/1997).

20 §

Straffbestämmelser

Bestämmelser om straff för paketreserörelseförseelse och paketreserörelsebrott finns i 30 kap. 3 a § i strafflagen (39/1889).

Den som bryter mot ett förbud eller en skyldighet som har meddelats eller ålagts med stöd av denna lag och som förstärkts med vite, kan inte dömas till straff för samma gärning.

21 §

Ändringssökande

Ett beslut som Konsumentverket har meddelat med stöd av 8 och 10 – 12 § ska iakttas även om det överklagas, om inte besvärinstansen bestämmer annorlunda.

22 §

Delegation

I anslutning till Konsumentverket finns en delegation för paketresefrågor.

Delegationen har till uppgift att följa med paketreserörelseverksamhetens utveckling och tillämpningen av och tillsynen över lagstiftningen om paketresor, avge utlåtanden samt komma med förslag till utvecklande av lagstiftningen och tillsynen.

Delegationen består av en ordförande som handels- och industriministeriet förordnar för tre år i sänder samt av minst fem andra medlemmar av vilka en förordnas till vice ordförande. För vice ordföranden och medlemmarna utses personliga suppleanter. Medlemmarna i delegationen ska vara väl förtrogna med paketresefrågor.

Delegationen är beslutför när ordföranden eller vice ordföranden och minst tre andra medlemmar är närvarande.

6 kap.**Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**

23 §

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen av den 28 november 1994 om paketreserörelser (1080/1994) jämte ändringar.

En näringsidkare som då denna lag träder i kraft utövar verksamhet som avses i 1 § 2 mom. och som gör en registeranmälan enligt 5 § 1 och 2 mom. inom två månader från den tidpunkt då lagen träder i kraft, får fortsätta med sin verksamhet tills beslut om införande i registret har fattats.

2.

Lag

om ändring av 30 kap. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 30 kap. i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889), sådant det lyder i lag
769/1990, en ny 3 a § som följer:

30 kap.

Om näringsbrott

3 a §

Paketreserörelseförseelse och paketreserörelsebrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) utan att ha blivit registrerad som idkare av paketreserörelse enligt 6 § i lagen om paketreserörelser (.../...) idkar sådan paketreserörelse för vilken ingen säkerhet krävs eller använder benämningen resebyrå eller paketreserörelse, eller

2) utan att ha ställt säkerhet idkar sådan paketreserörelse för vilken säkerhet enligt 9 § i lagen om paketreserörelser krävs eller som ger Konsumentverket oriktiga uppgifter om en omständighet som inverkar på behovet av säkerhet eller godkännandet av säkerhet eller underlåter att uppge en sådan omständighet och därmed försvagar resenärens ekonomiska trygghet,

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *paketreserörelseförseelse* dömas till böter.

Om det förfarande som avses i 1 mom. 2 punkten med beaktande av den ekonomiska nytta som har eftersträvat genom detta och av övriga omständigheter som helhet bedömt måste anses som grovt, ska gärningsmannen, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *paketreserörelsebrott* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Denna lag träder i kraft den 20 .